

Årsredovisning 2012

Årsredovisning 2012

Innehåll

Generaldirektörens förord	4
1 Statens skolinspektion	6
1.1 Organisation.....	6
2 Skolinspektionens samlade produktion.....	7
3 Återrapportering för verksamheter	9
3.1 Tillsyn och kvalitetsgranskning	9
3.1.1 Regelbunden tillsyn	9
3.1.2 Anmälningssärenden.....	16
3.1.2.1 Barn- och elevombudet.....	24
3.1.3 Kvalitetsgranskning	26
3.1.4 Särskilda redovisningskrav i regleringsbrev – tillsyn och kvalitetsgranskning	30
3.2 Tillståndsprövning	35
3.3 Hur Skolinspektionen kommunicerar sina resultat.....	41
3.4 Kostnader per verksamhet	43
3.5 Organisationsstyrning	45
3.5.1 Kvalitetssäkring av arbetsmetoder och internt kvalitetssäkringsarbete	45
3.5.2 Samverkan med Skolverket med flera myndigheter	47
3.5.3 Kompetensförsörjning och andra personrelaterade uppgifter	51
3.6 Övrig verksamhet och återrapportering	55
3.6.1 Skolväsendets överklagandenämnd	55
3.6.2 Europasamarbete, Kvalitetssäkring av yrkesutbildning	58
4 Finansiell redovisning	60
4.1 Resultaträkning.....	60
4.2 Balansräkning	61
4.3 Anslagsredovisning 2012	63
4.4 Tilläggsupplysningar och noter	64
5 Beslut om årsredovisningen 2012.....	73

Generaldirektörens förord

Skolinspektionens beslut och rapporter spelar stor roll för enskilda skolor genom att de tydligt pekar ut områden som brister. Tillsyn och granskningar och till dem kopplade råd och vägledning bidrar på så sätt till utveckling av svensk skola. Under året har vi arbetat fram en ny målbild, målbild 2015. Den följer upp och förstärker de strategier vi haft sedan tidigare. Vårt övergripande mål, en god utbildning i en trygg miljö för alla barn och elever, är väl etablerat i myndigheten.

Att dessa mål engagerar medarbetarna är också någonting som vi kan se i medarbetarundersökningen. I den tas ett medarbetarindex fram. Medarbetarindex ger en bild av hur arbetet engagerar medarbetarna och hur nöjda de är med sin organisation. Skolinspektionens medarbetarindex var 66, vilket är något högre än medelvärdet för myndigheter i Sverige som genomfört denna undersökning.

Vår årliga externa mätning av förtroendet för myndigheten hos olika grupper med ansvar för skolan och hos vårdnadshavare pekar på en förbättring av ett tidigare gott förtroende. Vi kan se en ökning av kunskapen om Skolinspektionen och dess uppdrag, viss ökning av förtroende för att Skolinspektionen sköter sitt arbete och för att myndighetens bedömningar och beslut är korrekta – i synnerhet bland vårdnadshavare. Nio av tio tillfrågade anser att Skolinspektionens arbete till stor del eller till viss del leder till en förändring av skolan.

Under året har myndigheten börjat följa upp den regelbundna tillsynen med en enkät efter att tillsynen slutförts, i en så kallad postinspektionsenkät, till samtliga rektorer i en kommun där vi haft tillsyn. En sammanställning av inkomna svar visar att så gott som alla rektorer, 97 procent, håller med om att de områden Skolinspektionen tittar på är av stor vikt för skolans verksamhet samt att fyra av fem rektorer delar den kritik som förs fram i beslutet.

Av svaren i postinspektionsenkäten framgår också att Skolinspektionens tillsyn driver innovation och bidrar till skolans utveckling. Omkring 94 procent av rektorerna säger att Skolinspektionens rapport bidragit till förbättringsarbetet på skolan.

Vi har under året målmedvetet arbetat för att utveckla kärnprocesserna mot ökad likvärdighet, bättre kvalitet och kortare handläggningstider. Detta viktiga arbete kommer att fortsätta nästa år.

Antalet anmälningar fortsätter att öka. Trots ökad inströmning har vi lyckats korta handläggningstiderna till i genomsnitt 120 dagar.

Antalet ansökningar om att starta fristående skola, som tidigare ökade flera år i rad, minskade 2012.

Under året har vi infört en etableringskontroll, där vi kontrollerar att allt som behövs finns på plats inför starten av en fristående skola.

Inom den regelbundna tillsynen har vi under året haft anledning att använda oss av de skarpare verktyg som den nya skollagen medger, bland annat vite i några fall. Vi

har under året utvecklat en mer differentierad tillsyn så att våra resurser än mer kan riktas mot de skolor som har störst behov av utveckling. Detta arbete kommer att fortsätta och då bland annat inkludera en mer utvecklad risk- och väsentlighetsanalys.

Under 2012 har vi även publicerat flera viktiga kvalitetsgranskningar, som förskolans pedagogiska uppdrag, rektors pedagogiska ledarskap, demokrati och värdegrundsarbetet i skolan samt skolsituationen för elever med diagnos inom autismspektrumtillstånd (AST), för att nämna några. Allt fler kvalitetsgranskningar presenteras nu genom så kallade webinarier, det vill säga seminarier via webben.

2012 har varit ett år där vi utvecklats i enlighet med våra 3T – Tydlighet, Tillgänglighet, Trovärdighet – och där vi bidragit till att varje barn och elev får en god utbildning i en trygg miljö. Vi kan vara stolta över våra resultat och se fram emot nästa verksamhetsår.

Ann-Marie Begler

Generaldirektör

1 Statens skolinspektion

Skolinspektionen redovisar nu, med denna årsredovisning, sitt fjärde hela verksamhetsår sedan starten i oktober 2008. I resultatredovisningsdelen redovisas jämförande information för minst tre år i följd, det vill säga 2012, 2011 och 2010. I några fall har också uppgifter från år 2009 bedömts vara av intresse.

1.1 Organisation

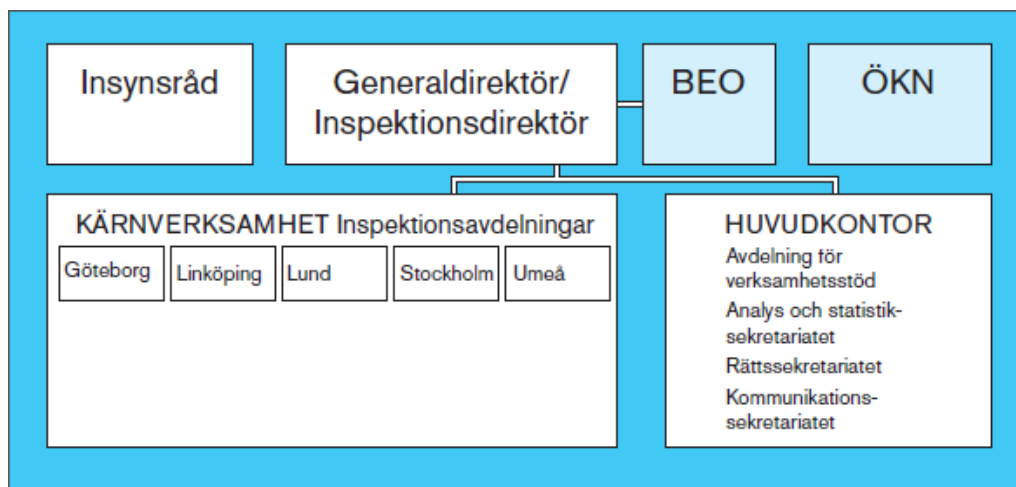
Skolinspektionens kärnverksamheter bedrivs inom fem regionala inspektionsavdelningar med stöd av ett huvudkontor bestående av en avdelning för verksamhetsstöd, ett analys och statistiksekretariat, ett rättssekretariat och ett kommunikationssekretariat. Från augusti 2012 har analys och statistikfrågor bildat ett självständigt sekretariat inom huvudkontoret för att stärka den strategiskt viktiga funktion som finns för att kvalitetssäkra metoder och angreppssätt i myndighetens granskningar.

Inom varje inspektionsavdelning finns två till tre enheter som arbetar med regelbunden tillsyn och kvalitetsgranskning. Vidare finns på varje inspektionsavdelning en enhet som handlägger anmälningsärenden. Inom inspektionsavdelningen i Stockholm ligger dessutom myndighetens funktion för tillståndsprövning.

Huvudkontorets avdelning för verksamhetsstöd innehåller enheter för personal-, ekonomi- och IT-frågor.

BEO, Barn- och elevombudet, är en del av Skolinspektionen, men är samtidigt självständigt i sitt beslutsfattande. ÖKN, Skolväsendets överklagandenämnd, är en egen myndighet där Skolinspektionen är värddmyndighet.

Figur 1: Organisation 2012

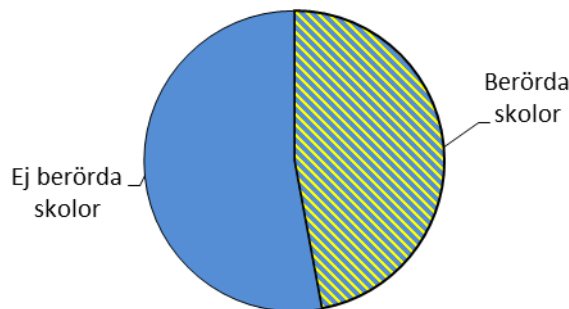

2 Skolinspektionens samlade produktion

I dag går cirka 1,3 miljoner elever i någon av de cirka 6 500 grund- eller gymnasieskolor (inklusive särskolor) som finns i Sverige¹. Under 2012 har Skolinspektionen totalt hanterat anmälningsärenden, besökt eller på annat sätt genomfört tillsyn på cirka 2 500 av dessa grundskolor, nästan 560 gymnasieskolor och ungefär 510 andra verksamheter så som förskolor och vuxenutbildningar. Samtliga kommuner i Sverige har berörts av Skolinspektionens verksamhet i någon form.

Sammanlagt har Skolinspektionen fattat över 7 000 beslut om drygt 3 600 verksamheter.

Diagram1. Andel grund- och gymnasieskolor i landet som berörts av Skolinspektionen 2012.

Tillsyn och kvalitetsgranskningar

Under 2012 har Skolinspektionen genom regelbunden tillsyn omfattat drygt 1 370 skolor och övriga verksamheter och besökt nästan 290 kommunala och enskilda huvudmän. I de sammanlagt tre riktade tillsynerna och tolv kvalitetsgranskningar som gjorts under året har beslut fattats för cirka 590 verksamheter. Skolinspektionen har även på uppdrag av regeringen redovisat omrättningen av 29 700 nationella prov som genomfördes på 452 skolor under läsåret 2011/2012

Cirka 4 300 beslut har fattats gällande anmälningar för omkring 2 100 skolor och verksamheter.

Tillståndsprövning

Inom tillståndsprövning har cirka 420 beslut fattats om start eller utökning av skola. Utöver dessa beslut har även cirka 290 beslut tagits gällande omprövningar av ansökningar om tillstånd, ändringar av befintliga tillstånd, betygsrätt för vuxenutbildning,

¹ Källa: <http://www.skolverket.se/statistik-och-analys/statistik/snabbfakta-1.120821>

färdighetsprov, undervisning utan timplan och undervisning på engelska samt i samband med etableringskontroller.

Uppföljningar

Slutligen har även drygt 1 300 uppföljningar genomförts under året inom de fyra verksamhetsområdena.

3 Återrapportering för verksamheter

3.1 Tillsyn och kvalitetsgranskning

Tillsyn och kvalitetsgranskning rymmer tre verksamheter; regelbunden tillsyn, anmälningsärenden och kvalitetsgranskning.

3.1.1 Regelbunden tillsyn

Regelbunden tillsyn innebär en granskning av skolor för att se om de följer de lagar och regler som finns för verksamheten. Granskningen utgår från skollagen, förordningar, läroplaner, kursplaner och andra bestämmelser som skolorna är skyldiga att följa.

Skolinspektionen ska särskilt redovisa:

- Insatser för att samlat granska fristående skolor inom samma utbildningsföretag. (Se sid 12)

I den regelbundna tillsynen besöks samtliga skolor under en femårsperiod. Skolinspektionen har tillsynsansvar för förskolan², vuxenutbildningen, fritidshemmen samt grund- och gymnasieskolan. Skolinspektionen granskar både fristående och kommunala verksamheter. Tillsynsmodellen bygger på en risk- och väsentlighetsanalys där valet av besökstyp görs utifrån skolornas och verksamheternas behov. I de skolor där verksamheten inledningsvis identifieras som välfungerande gör myndigheten ett basbesök. I de skolor där analysen visar på en mindre välfungerande verksamhet eller där bilden av skolan är oklar gör myndigheten istället ett mer omfattande besök.

Tabell 1: Regelbunden tillsyn 2012, 2011 och 2010 – antal beslut på huvudmannanivå respektive antal skolor och övriga verksamheter som omfattats.

Huvudman	Antal beslut på huvudmannanivå			Antal skolor			Antal övriga verksamheter		
	2012	2011	2010	2012	2011	2010	2012	2011	2010
Kommun	46	60	62	1 004	756	751	133	171	204
Fristående huvudman	233	270	167	233	270	167	-	-	-
Totalt	279	330	229	1237	1026	918	133	171	204

² Ej enskilda förskolor

Under 2012 har Skolinspektionen fattat beslut för 1 237 skolor och 133 övriga verksamheter efter besök hos 279 huvudmän inom ramen för den regelbundna tillsynen. Totalt har 46 kommunala huvudmän och 233 fristående huvudmän fått beslut inom den regelbundna tillsynen. Antalet tillsynade huvudmän är färre än föregående år medan antalet skolor är fler än tidigare år. Att det är färre kommunala huvudmän i år beror på att det är många större kommuner som granskats som till exempel, Stockholm, Göteborg och Linköpings kommun. En annan orsak är att en stor insats för att avsluta tillsynen för gymnasieskolor skedde förra året inför införandet av den nya skollagen.

Tabell 2: Besökstyp för regelbunden tillsyn 2012, 2011³ och 2010⁴, andelar i procent, både kommunal och fristående skolor

Skolform	Basbesök			Breddat besök			Fördjupat besök		
	2012	2011	2010	2012	2011	2010	2012	2011	2010
Grundskola ⁵	35 %	31 %	31 %	61 %	69 %	65 %	4 %	0 %	3 %
Gymnasieskola ⁶	13 %	23 %	35 %	84 %	77 %	64 %	3 %	0 %	1 %
Genomsnittlig andel av besök totalt	30 %	30 %	32 %	66%	70 %	65 %	4%	0 %	3 %

Utifrån risk- och väsentlighetsanalysen bedöms, som tidigare nämnts, vilka tillsynsresurser en verksamhet är i behov av. Under 2012 har 30 procent av samtliga tillsyner gjorts i form av basbesök. Av samtliga besök som gjorts i grundskolor var 35 procent basbesök medan samma siffra för gymnasieskolorna endast var 13 procent. Andelen basbesök vid gymnasieskolor innebär en betydande minskning jämfört med de tidigare två åren. En orsak till att andelen basbesök minskade 2012 kan vara att flera större förändringar skett i gymnasieskolorna och att det leder till ett större behov av breddade besök. De gymnasieskolor som ingår i koncernkollen kan också påverka om besökstypen för dessa skolor ska vara breddade. Även fler fördjupade tillsyner har skett i samtliga verksamheter än tidigare år.

³ Siffrorna bygger på materialet som rapporterats i myndighetens nya ärendehanteringssystem (togs i bruk september 2011) under perioden september - december 2011.

⁴ Under 2010 har ett provisoriskt system använts varför täckningen inte är total (uppgifter om typ av besök finns inte tillgänglig för alla genomförda tillsyner). Därför redovisas siffror om besökstyp som andelar av totalt registrerade.

⁵ Inklusiv Grundskola.

⁶ Inklusiv Gymnasieskola.

Uppföljning av genomförd tillsyn

När Skolinspektionen riktat kritik mot en skola, verksamhet eller huvudman följer myndigheten upp de åtgärder som de vidtagit och de utvecklingsinsatser som huvudmannen påbörjat. Uppföljningen har till uppgift att se till att skolor, verksamheter och huvudmän verkställer åtgärderna. Uppföljningen ska ske inom tre månader eller i undantagsfall efter längre tid, dock senast efter tolv månader.

Skolinspektionen avslutade uppföljningar för 112 huvudmän under 2012. Av de inkomna redovisningarna av vidtagna åtgärder från huvudmännen bedömde Skolinspektionen att nästan en tredjedel, 31 procent, var otillräckliga och behövdes kompletteras. I några enstaka fall innehöll redovisningarna brister även efter det att de kompletterats en första gång. I dessa fall har det oftast handlat om mer omfattande brister.

Tabell 3: Antal uppföljningsbeslut 2012, 2011 och 2010.

Huvudman	Antal uppföljningsbeslut		
	2012	2011	2010
Kommun	190 ⁷	63	51
Fristående huvudman	81 ⁸	175	162
Totalt	271	238	213

Riktad tillsyn och flygande inspektioner

Den regelbundna tillsynen omfattar även tillsynsformerna riktad tillsyn och flygande inspektion. I den riktade tillsynen läggs fokus på regelefterlevnad inom ett visst specifikt område på ett urval skolor eller verksamheter. I en flygande inspektion gör myndigheten en samlad insats där en avgränsad del av verksamheten granskas på många skolor samtidigt.

Under 2012 har tre insatser i form av riktad tillsyn slutförts:

- Bedömning och betygsättning i skolor med stora avvikelser vid omrättning av nationella prov
- Huvudmännens klagomålshantering
- Riktad tillsyn av skolmåltider

⁷ Totalt 190 st. uppföljningsbeslut för kommunala huvudmän, varav 156 st. uppföljningsbeslut på skolnivå. Tidigare år har det varit mindre vanligt med separata skolbeslut för kommunerna, varför antal uppföljningsbeslut år 2012 är jämförelsevis stort.

⁸ Det är många ärenden som fortfarande pågår för fristående huvudmän (158 stycken) vilket kan förklara den stora skillnaden jämfört med tidigare år.

Riktade tillsyner, efter signal, har under året även genomförts på de tre riksinternat-skolorna Grennaskolan, Sigtuna Humanistiska läroverk och Lundsbergs skola. Tillsynerna har alla fokuserat på trygghet och studiero.

Totalt berördes 175 kommuner i de tre riktade tillsynerna. Samtliga besök som genomförts i dessa riktade tillsyner har skett under 2012.

Ingen flygande inspektion har genomförts under 2012.

Tabell 4: Riktad tillsyn och flygande inspektion 2012 – antal beslut på huvudmannanivå respektive antal skolor och övriga verksamheter som omfattats.

Huvudman		Antal beslut på huvudmannanivå	Antal skolor	Antal övriga verksamheter
Kommun	Riktad tillsyn	208	15	193
	Flygande inspektion	-	-	-
Fristående huvudman	Riktad tillsyn	28	22	6
	Flygande inspektion	-	-	-
Totalt	Riktad tillsyn	236	37	199
	Flygande inspektion	-	-	-

Insatser för att samlat granska fristående skolor inom samma koncern/utbildningsföretag

Våren 2011 startade Skolinspektionen ett projekt för en samlad tillsyn av fristående skolor inom samma utbildningsföretag. Projektet har fortsatt under 2012 och kommer att avslutas i början av hösten 2013. Projektets syfte är att genomföra en likvärdig, systematisk och sammanhållen tillsyn av skolor tillhörande samma huvudman. Därigenom ges större möjligheter att upptäcka brister som är gemensamma för ett företag och att ställa tydliga krav på åtgärder.

Tabell 5: Antal skolor och utbildningsföretag som omfattats av den samlade tillsynen och där beslut tagits under 2012.

Företag	Antal skolor	Verksamhetsform
JB Gymnasiet Mitt AB, f.d. ULTRA Education i Sverige AB	9	Gymnasieskola
JB Gymnasiet Syd AB, f.d. Drivkraft Varend AB	9	Gymnasieskola
Lernia College AB (sex skolor övertagna av Thorengruppen AB)	7	Gymnasieskola
Donnergymnasiet AB (PPS) ⁹	1	Gymnasieskola
Cybergymnasiet Nacka AB (PPS) ¹⁰	1	Gymnasieskola
Cybergymnasiet Göteborg AB (PPS) ¹¹	1	Gymnasieskola
Cybergymnasiet Malmö AB (PPS) ¹²	1	Gymnasieskola
Prolympia AB	3	Grundskola
Steg för framtiden AB	2	Grundskola /Gymnasieskola
Metapontum AB	2	Grundskola /Gymnasieskola
PPS Power Planning System AB	5	Grundskola /Gymnasieskola

Under projektets första år 2011 startades tillsyn av skolor tillhörande sju företag. Inför 2012 gjordes ett nytt urval av utbildningsföretag. Förutom ekonomiska kriterier och kvalitetskriterier fanns också eventuell tillhörighet vad gäller utbildningskoncept med som grund för urval. Urvalet innebar att ytterligare nio företag adderades till dem som sedan tidigare ingick i den samlade tillsynen. Urvalet har också gjort det möjligt att under året granska skolor som använder ett visst utbildningskoncept, som drivs av flera olika huvudmän inom samma koncern.

⁹ Dotterbolag till PPS och huvudman för angiven gymnasieskola

¹⁰ Se fotnot 9

¹¹ Se fotnot 9

¹² Se fotnot 9

I projektet ingår samtliga fem inspektionsavdelningar inom Skolinspektionen. Därmed kan projektet också medverka till en ökad likvärdighet av tillsynen av fristående skolor inom myndigheten. Inom den samlade tillsynen av fristående utbildningsföretag görs bedömningar inom samma områden som inom tillsynen av övriga fristående skolor och kommunala skolor. En noggrannare analys görs dock av ett utbildningsföretags ekonomiska förutsättningar att driva en långsiktig och stabil verksamhet då det finns uppgifter som tyder på risk för obestånd. Genom att tillsynen av ett företags samtliga skolor sker under samma period kan större likvärdighet mellan besluten skapas än om tillsynen av företagets skolor sprids ut över en längre period och genomförs utan särskild samordning. Inom projektet har det vidare funnits möjlighet att bygga upp en samlad kunskap om ett företag vilket ökat trovärdigheten i mötet med lärare, rektorer och företagsledning. Detta har varit särskilt viktigt när det gäller att förstå gemensamma mönster i ett företags verksamhet.

Med hittillsvarande erfarenheter från samlad tillsyn av skolor inom samma utbildningsföretag som grund har Skolinspektionen under hösten 2012 beslutat att all tillsyn av huvudmän med två skolor eller fler ska ske samlat från och med 2013. Detta kommer att gälla oavsett vilken associationsform företagen har. Huvudansvaret för dessa olika tillsyner kommer att fördelas på de fem regionala avdelningarna. Tillsynen av de större företagen kommer dock att samordnas över landet. Därmed kommer all tillsyn av skolor inom samma utbildningsföretag fortsättningsvis att ske sammanhållet.

Förstagångstillsyn

Skolinspektionen genomför en tillsyn av en nystartad fristående skola under skolans första verksamhetsår, en förstagångstillsyn. Tidigare år har dessa redovisats som uppföljningar under avsnittet för tillståndsprövning men ingår numer i tillsynsprocessen som förstagångstillsyner.

Före det att en skola startar sin verksamhet är den föremål för en så kallad etableringskontroll, denna görs för att garantera att de fristående skolor som fått godkännande har förutsättningar att från start bedriva en utbildning som uppfyller kraven i skolförfattningarna (etableringskontrollen redovisas i avsnittet Tillståndsprövning, sid 36).

Tabell 6: Antal förstagångstillsyner 2012, 2011, 2010 och 2009.

	2012	2011	2010	2009
Grundskola, förskoleklass	30	41	41	51
Grundsärskola	2	2	1	-
Gymnasieskola	27	38	53	52
Gymnasiesärskola	3	2	2	-
Totalt	62	83	97	103

Huvudsyftet med tillsynen har varit att kontrollera att de fristående skolorna startar sin verksamhet i enlighet med beslutet om godkännande. Därutöver är syftet att informera om regelverket för fristående skolor för att underlätta för skolorna att bedriva en verksamhet av hög kvalitet. Under 2012 har 62 förstagångstillsyner genomförts på nystartade skolor.

Åtta av tillsynerna har resulterat i förelägganden från Skolinspektionen, ytterligare tre i anmärkningar. I fyra fall har brister upptäckts som inneburit ett beslut om tidigare-lagd regelbunden tillsyn av skola. På ytterligare 25 skolor har brister upptäckts men av mindre allvarlig art. Skolinspektionen avstår i dessa fall från ingripande. 18 skolor drevs i enlighet med bestämmelserna. I övriga fall är besluten ännu inte fattade.

Återkallanden av tillstånd

Om en fristående skola inte åtgärdar allvarliga brister, trots att de har fått ett förläggande från Skolinspektionen, kan Skolinspektionen återkalla tillståndet för skolan. Då kan skolan inte fortsätta sin verksamhet, utan tvingas stänga. De flesta återkallanden sker dock på huvudmannens egen begäran eller som en följd av att skolan ej bedriver någon verksamhet.

Skolinspektionen kan inte stänga en skola med offentlig huvudman, dock kan Skolinspektionen gå in och vidta de åtgärder som bedöms vara nödvändiga på skolan. Någon sådan, så kallad statlig åtgärd för rättelse, har inte varit aktuell under 2012.

Tabell 7: Antal återkallanden av tillstånd 2012, 2011, 2010 och 2009.

	2012	2011	2010	2009
Beslut om återkallanden av tillstånd	13	34	11	21

Skolinspektionen har under 2012 fattat beslut om att återkalla 13 tillstånd. Det är en minskning jämfört med 2011 då 34 tillstånd återkallades, men i nivå med 2010. Sex av besluten avser återkallande av hela tillståndet medan övriga skolor fortfarande bedri-

ver viss verksamhet. Ett återkallande beror på brister och två på brister i kombination med konkurser. Övriga återkallanden beror på att skolan delvis eller i sin helhet inte bedriver någon verksamhet längre. Tre av återkallandena beslutades mot skolornas vilja vilket beskrivs mer under avsnitt 3.1.4.

Verksamhetens kostnad och kostnad per prestation¹³

Den totala kostnaden för verksamheten regelbunden tillsyn var 195 854¹⁴ tkr år 2012 (motsvarande kostnad var 176 068 tkr år 2011 och 159 392 tkr år 2010).

Kostnaden per skola/verksamhet för vilken beslut fattats eller rapport upprättats samt beslut för kommunala huvudmän uppgick år 2012 till 105 600 kr¹⁵ (motsvarande kostnad var 112 900 kr år 2011 och 94 200 kr år 2010).

Den totala kostnaden för regelbunden tillsyn ökade under 2012 bland annat till följd av större omfattning på den samordnade tillsynen av utbildningsföretag med fristående skolor, att fler skolor var föremål för tillsyn än föregående år, att fler och mer omfattande uppföljningar genomfördes för att tillse att alla brister åtgärdades samt att den nya skollagens regel- och sanktionssystem fordrade omställning i rutiner och hos personal. Förstagångstillsyner (tidigare benämnda uppföljningsbesök) redovisas nu som regelbunden tillsyn från att tidigare varit uppföljningsbesök inom Tillståndsprövning.

Kostnaden per skola /verksamhet är något lägre jämfört med föregående år.

3.1.2 Anmälningssärenden

Anmälningar görs ofta av föräldrar som är missnöjda eller oroade över sitt barns skolsituation. Anmälningarna handlar oftast om skolsituationen för en enskild elev. Det kan till exempel handla om kränkande behandling eller om att eleven inte får det stöd den har rätt till. I vissa fall handlar anmälan om mer generella brister inom en verksamhet eller hos en huvudman. Ärenden som gäller kränkande behandling handläggs såväl vid Skolinspektionens regionala inspektionsenheter som av Barn- och elevombudet.

¹³ Kostnader för regeringsuppdraget Central rättning av nationella prov redovisas inom verksamheten regelbunden tillsyn. Vid beräkning av kostnad per prestation har emellertid regeringsuppdraget lagts utanför. Detsamma gäller tillsynsformerna riktad tillsyn och flygande inspektion som ingår i kostnaderna för verksamheten regelbunden tillsyn, men som vid beräkning av kostnad per prestation exkluderas.

¹⁴ Kostnader för uppföljningsbesök/förstagångstillsyner redovisas från och med 2012 i processen Regelbunden tillsyn (tidigare Tillståndsprövning)

¹⁵ Se fotnot 14 och 15

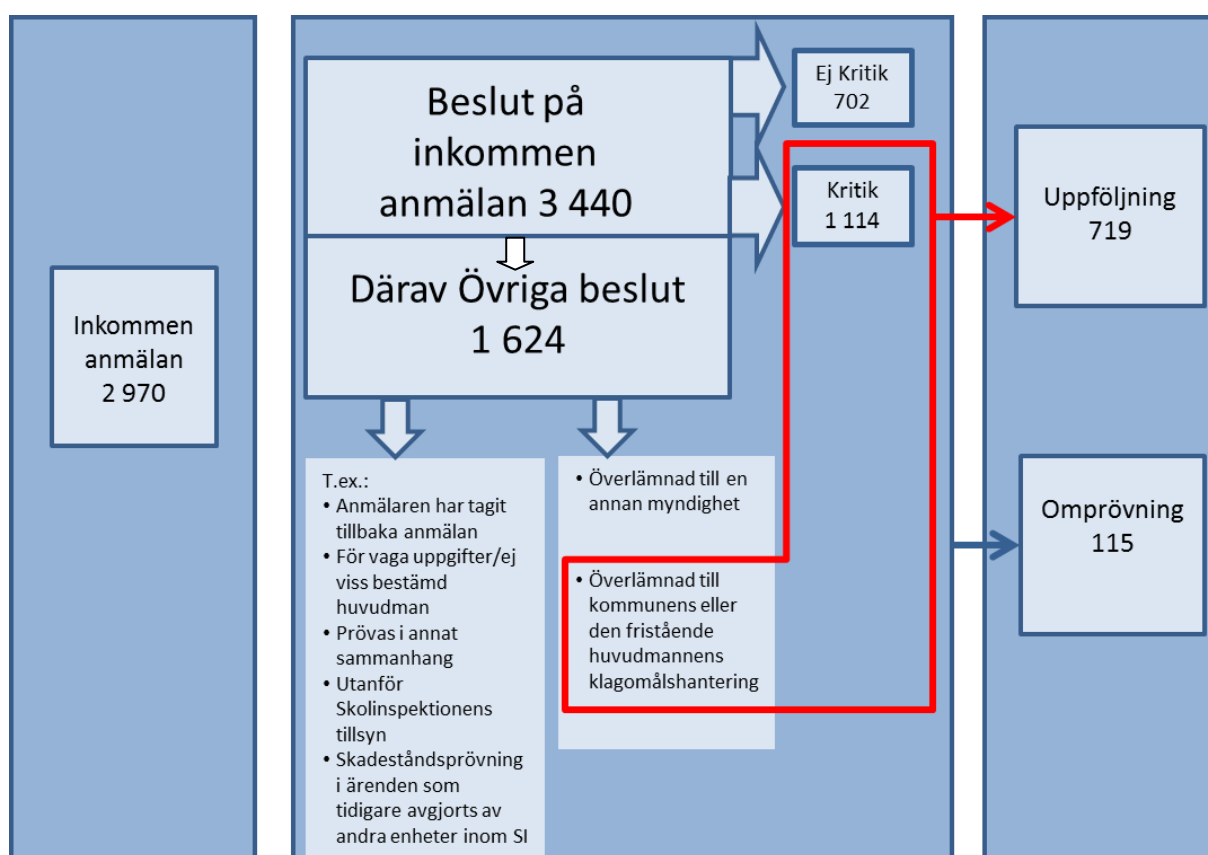
Till anmälningsärenden räknas också Skolinspektionens handläggning av anmälningar till Lärarnas ansvarsnämnd.

Skolinspektionen ska särskilt redovisa:

Insatser för att säkerställa en effektiv och likvärdig hantering av anmälningsärenden (se sid 21)

Som en introduktion till tabell 8 (nästa sida) visas i nedanstående figur några sammanfattande uppgifter om vad som inträffar efter att en anmälan kommit in till Skolinspektionen.

Figur 2 Anmälningsärenden, översikt

Uppgifterna i den översiktliga figuren ovan har ringats in i tabell 8. Därigenom visas hur sambanden ser ut mellan den förenklade figuren och den mer detaljrika tabellen.

Tabell 8: Anmälningsärenden, inkomna och beslut 2012, 2011 och 2010

	Totalt Skolinspektionen						Totalt		
	Skolinspektionen			BEO					
	2012	2011	2010	2012	2011	2010	2012	2011	2010
Antal öppna ärenden vid årets början	881	643	572	490	618	303	1 371	1 261	875
Anmälningar									
Inkomna	2 446	2117	1 633	524	534	628	2 970	2 651	2 261
Beslut	2 508	1 826	1 605	932	773	590	3 440	2 599	2 195
Därav beslut efter prövning	1 101	1 000	1 122	715	536	312	1 816	1 536	1 434
Därav ej kritik	347	441	622	355	346	226	702	787	848
kritik efter prövning ¹⁶	754 (68 %)	559 (56 %)	500 (45 %)	360 (50 %)	190 (35 %)	86 (28 %)	1 114 (61 %)	749 (49 %)	586 (41 %)
övriga beslut ¹⁷	1407	826	483	217	237	278	1624	1063	761
Omprövningar									
Inkomna	53	68	60	59	46	25	112	114	85
Beslut	56	72	48	59	43	22	115	115	70
Uppföljningar									
Inkomna	738	730	642	0	1	0	738	731	642
Beslut	719	759	592	0	0	0	719	759	592
Antal öppna ärenden totalt vid årets slut	807	881	643	182	490	618	989	1 371	1 261
Andel öppna av antal nya ärenden totalt	25 %	30 %	28 %	31 %	84 %	95 %	26 %	39 %	42 %

Under 2012 har myndigheten (Skolinspektionens enheter för anmälningsärenden vid de regionala inspektionsavdelningarna och Barn- och elevombudet, BEO) tagit emot

¹⁶ Andel kritikbeslut av beslut efter prövning.

¹⁷ Inkluderar beslut som: avvisning, avskrivning, överförda till huvudmans klagomålshandling, överlämnande till annan myndighet, beslut att överlämna ärendet till regelbunden tillsyn samt beslut gällande skadeståndsprövning i ärenden som tidigare avgjorts av andra enheter inom Skolinspektionen och som resulterade i kritik.

drygt 3 800 ärenden som gäller anmälningar från elever, föräldrar och andra om brister inom olika verksamheter, men det kan även vara ärenden som initierats av myndigheten (uppföljningar och omprövningar). Skolinspektionen har fattat beslut i nästan 4 300 sådana ärenden. Detta innebär att myndigheten vid slutet av året hade knappt 990 öppna ärenden, från att vid årets början haft 1 370 öppna ärenden. Andelen öppna ärenden har således minskat kraftigt jämfört med 2011. Andelen öppna ärenden i förhållande till antalet nya ärenden minskade från 39 procent år 2011 till 26 procent under 2012.

Inkomna anmälningar

Under år 2012 fortsatte antalet nyinkomna anmälningar om brister till Skolinspektionen att öka. Ökningen var dock inte lika kraftigt som tidigare år. Totalt ökade antalet nyinkomna anmälningar med drygt tio procent jämfört med 2011. Det är enheter vid de regionala inspektionsavdelningarna som fått en viss ökning, medan BEO har en oförändrad nivå nyinkomna anmälningar. Av de knappt 3 000 inkomna anmälningarna avsåg 19 procent fristående huvudmän.

Bilden av anmälningarna är i stort sett oförändrad jämfört med året innan. Den vanligaste anmälningsgrunden var 2012, precis som tidigare år, kränkande behandling. Totalt var anmälningarna om kränkande behandling 1 116 stycken, varav BEO hantlade drygt 524 stycken. Andra vanliga anmälningsgrunder är särskilt stöd, skolpliktsbevakningen, huvudmannens organisation och styrning samt samarbete mellan skola och hem.

Beslutade ärenden

Antalet fattade beslut avseende anmälningsärenden ökade under 2012. Ökningen var totalt 23 procent jämfört med 2011, vilket innebär att Skolinspektionen totalt under 2012 fattade knappt 4 300 beslut som rör anmälningsärenden¹⁸. I cirka 26 procent av dessa riktade Skolinspektionen kritik mot huvudmannen. Andelen kritikbeslut ökade med sex procentenheter jämfört med året innan.

Uppföljningar och omprövningar

Utöver inkomna anmälningar hanterar Skolinspektionen även uppföljningar och omprövningar av tidigare beslut. Skolinspektionen följer upp kritikbeslut för att kontrollera att huvudmannen vidtagit åtgärder för såväl berörd elev som generella åtgärder i förebyggande och utvecklande syfte. Under 2012 genomfördes totalt 719 uppföljningar. Det är något färre uppföljningar än året innan.

¹⁸ Inklusive uppföljnings- och omprövningsärenden.

Resultaten av uppföljningarna visar för det mesta att huvudmännen anger att de vidtagit åtgärder för att rätta till påtalade brister.

Omprövning innebär att Skolinspektionen gör en ny prövning av ett ärende där det finns ett tidigare beslut. År 2012 beslutades i 115 sådana omprövningar, vilket är oförändrat jämfört med året innan. Omprövning innebär sällan att det tidigare fattade beslutet ändras.

Mer allvarliga missförhållanden

Anmälningssärenden ska generellt hanteras snabbt och effektivt, men det kan ibland vara fråga om ärenden där situationen är så allvarlig att Skolinspektionen med högsta prioritet måste agera snabbt och kraftfullt för att tydligt markera att skola och huvudman måste vidta åtgärder. Dessa ärenden kräver en särskild hantering och handläggs enligt myndighetens riktlinjer för detta. De situationer där särskild hantering av ärenden används är exempelvis när barn eller elever blivit allvarligt kränkta, fysiskt eller psykiskt, av vuxna i verksamheten eller av andra barn eller elever. Det kan också vara kränkningar som pågått under lång tid.

I hanteringen av dessa ärenden bör huvudmannen/rektorn skyndsamt kontaktas för att åtgärder ska kunna vidtas omgående av de som har ansvar för att rätta till bristerna. Ett eventuellt besök i verksamheten ska ske inom en vecka från det att uppgifterna kommit till Skolinspektionens kännedom. Målet är att beslut i dessa ärenden ska fattas inom en månad.

Under 2012 har 20 ärenden behandlats enligt myndighetens riktlinjer för ärenden som kräver en särskild hantering. Flertalet av ärendena som varit aktuella under året avser allvarliga fysiska kränkningar och kränkningar som pågått under en längre tid. Andra exempel på ärenden innehåller uppgifter om elever som är frånvarande i stor utsträckning eller elever som överhuvudtaget inte får någon utbildning.

Anmälningar till Lärarnas ansvarsnämnd (LAN)

Den 1 juli 2011 trädde ändringar i skollagen i kraft som innebär att ett legitimationssystem för lärare och förskollärare har införts. Skolverket meddelar legitimationer och Lärarnas ansvarsnämnd har till uppgift att pröva ärenden om varningar och återkallande av legitimationer. Skolinspektionen är den enda instansen som kan göra anmälningar till Lärarnas ansvarsnämnd och yrka att en legitimerad lärare ska meddelas varning eller att legitimationen ska återkallas.

Även om legitimationssystemet trädde i kraft redan den 1 juli 2011 har ärenden som rör legitimerade lärare och förskollärare kommit in till Skolinspektionen först under 2012. Den huvudsakliga orsaken till detta är att Skolverket inte har hunnit utfärda legitimationer i den takt som beräknades vid beredningen av lagförslaget.

Skolinspektionen har under hösten 2011 och våren 2012 arbetat med att ta fram processen för hanteringen av de ärenden som rör legitimerade lärare och förskollärare. I

mars 2012 fastställde Skolinspektionen riktlinjer "Handläggning och utredning av ärenden som rör legitimerade lärare och förskollärare". Under hösten 2012 har arbete pågått att ta fram ett digitalt handläggarstöd för ärenden som rör legitimerade lärare och förskollärare. Handläggarstödet beräknas vara klart i början av 2013.

Under 2012 har Skolinspektionen fått in 20 anmälningar mot lärare och förskollärare. De flesta av dessa ärenden har avslutats utan vidare åtgärd eftersom den anmälde läraren eller förskolläraren inte hade legitimation. Två ärenden har avslutats med beslut att Skolinspektionen inte har funnit skäl att anmäla den legitimerade läraren eller förskolläraren till Lärarnas ansvarsnämnd. I ett av ärendena har Skolinspektionen beslutat att göra en anmälan till Lärarnas ansvarsnämnd.

Skolinspektionen har tagit emot tre domar genom vilken lärare eller förskollärare har dömts för brott. Ingen av de dömda lärarna eller förskollärarna hade legitimation. Skolinspektionen har därför avslutat de ärenden som öppnades med anledning av domarna utan åtgärd.

Insatser för att säkerställa en effektiv och likvärdig hantering av anmälningsärenden

Det processororienterade arbetssättet inom anmälningsärenden är ett instrument för att systematiskt och strukturerat arbeta för att verksamheten ständigt ska förbättras. Genom att tydligt definiera processer, ansvar och roller och genom att kontinuerligt följa upp verksamheten skapas förutsättningar för effektiv handläggning och likvärdiga bedömningar.

Under år 2012 har Skolinspektionen genomfört ett omfattande utvecklingsarbete inom anmälningsärenden där hela handläggningsprocessen genomlysts och förtydligats. Syftet har varit att minska handläggningstider för anmälningsärenden, så att åtgärder snabbt kan vidtas hos huvudmän och skolor/verksamheter. Syftet har också varit att effektivisera resursanvändning och att förbättra likvärdighet i arbetssätt och bedömningar genom att förbättra det metodstöd som tidigare arbetats fram för processen. Barnperspektivet och medborgarperspektivet har varit utgångspunkt för arbetet. Fördelning och prioritering av ärenden, arbetssätt och organisation av arbetet, roller och ansvar, kommunikation och dialog med anmälare, samt uppföljning och mätetal är de områden som stått i fokus för utvecklingsarbetet.

Som ett resultat av arbetet sänks målnivån för handläggningstid per anmälan från och med den 1 juli 2013 till att 80 procent av ärendena ska beslutas inom fyra månader och 100 procent av ärendena ska beslutas inom fem månader.

Implementering av de förbättringar som gjorts i processen anmälningsärenden under 2012, sker under första halvåret 2013.

Handläggningstiden för anmälningssärenden

En viktig kvalitetsaspekt för elever, föräldrar och andra som gör anmälningar är korta handläggningstider. Skolinspektionen har därför alltsedan start satt upp höga mål för att styra verksamheten mot kortare handläggningstider.

Tabell 9: Anmälningssärenden 2012, 2011 och 2010 – handläggningstider.

	Totalt Skolinspektionen						Totalt		
	Skolinspektionen			BEO					
	2012	2011	2010	2012	2011	2010	2012	2011	2010
Andel av beslutade ärenden med handläggningstider på fem månader eller kortare	74 %	67 %	79 %	45 %	33 %	62 %	67 %	53 %	76 %
Handläggningstid i genomsnitt (kalenderdagar) ¹⁹	91	87	108	227	357	260	120	142	134

Myndighetens mål 2012 var precis som året innan att handläggningen av anmälningssärenden som längst får ta fem månader (för minst 80 % av ärendena). För 67 procent av de ärenden som avslutades 2012 lyckades myndigheten hålla målet om handläggningstider på fem månader eller kortare. Samtidigt hade ett antal av de avslutade ärendena 2012 en klart längre handläggningstid än fem månader. Det är framförallt ärenden där kritik riktats mot skolor. Bland dessa ärenden utgör de där BEO prövar frågan om skadestånd en kategori med lång handläggningstid, då de rymmer åtgärder och överväganden som inte ingår i ett normalt anmälningssärende.

Under 2012 har myndigheten fokuserat på att minska sina ärendebalanser, snabba upp handläggningsprocessen och har avslutat nära nog samtliga ärenden som inkom år 2011. Dessa insatser har resulterat i att den genomsnittliga handläggningstiden minskat från 142 till 120 dagar.

¹⁹ Handläggningstiden för ärenden där BEO endast prövade förutsättningar för skadestånd, där Skolinspektionen tidigare fattat kritikbeslut, ingår inte i beräkningarna.

Anmälningssärenden efter verksamhetsform

Tabell 10: Inkomna anmälningar 2012, 2011 och 2010 efter verksamhetsform.

Verksamhetsform	Totalt Skolinspektionen						Totalt		
	Skolinspektionen			BEO					
	2012	2011	2010	2012	2011	2010	2012	2011	2010
Förskoleverksamhet	207	153	111	34	18	37	241	171	148
Skolbarnsomsorg	16	10	16	1	2	5	17	12	21
Förskoleklass	37	38	21	12	7	9	49	45	30
Grundskola	1622	1 367	1 088	421	452	500	2043	1 819	1 588
Gymnasieskola	387	355	272	46	48	55	433	403	327
Särskola	69	85	56	8	2	8	77	87	64
Vuxenutbildning	57	43	24	1	4	4	58	47	28
Övrigt	51	66	45	1	1	10	52	67	55
Totalt	2446	2 117	1 633	524	534	628	2 970	2 651	2 261

Under år 2012 fortsatte antalet nyinkomna anmälningar till Skolinspektionen om brister att öka inom nästan samtliga verksamhetsformer. Det enda undantaget är särskola där antalet nyinkomna anmälningar minskade något. Av de knappt 3 000 inkomna anmälningarna rörde majoriteten, 69 procent, grundskolan.

Verksamhetens kostnad och kostnad per prestation

Den totala kostnaden för verksamheten anmälningssärenden²⁰ var 75 665 tkr år 2012 (motsvarande kostnad var 69 081 tkr år 2011 och 65 701 tkr år 2010).

Kostnaden per beslutat ärende²¹ var 19 000 kr exklusive BEO²² (motsvarande kostnad var 18 400 kr år 2011 och 20 100 kr år 2010).

Antalet avgjorda anmälningssärenden har ökat kraftigt. För att åstadkomma denna ökning har resurser tillförts verksamheten, vilket förklarar den ökade kostnaden för verksamheten. Bland annat har vissa personalresurser från tillståndsprövning allokerats till anmälningssärenden när den lägre inströmningen av tillståndsansökningar i 2012 års ansökningsomgång konstaterades.

²⁰ Kostnader för Skolväsendets överklagandenämnd redovisas inom verksamheten anmälningssärenden.

²¹ Kostnader för Skolväsendets överklagandenämnd har exkluderats vid beräkning av prestationskostnaden, kostnad per beslutat ärende. Justeringar för detta har gjorts i beräkningarna för åren 2009 och 2010.

²² Redovisas som avslutning på avsnitt 3.1.2.1 Barn- och elevombudet.

Kostnad per prestation har ökat något jämfört med föregående år. Andelen kritik-ärenden har stigit, vilket pekar på att ärenden med svårare problem och brister och som därför kräver mer omfattande utredningsinsatser är fler.

3.1.2.1 Barn- och elevombudet

Barn- och elevombudet (BEO) har även under 2012 fortsatt arbetet med att utveckla och förbättra arbetsformerna för att öka effektiviteten och därmed i allt större utsträckning nå målen avseende handläggningstiderna.

Återrapportering:

- *Skolinspektionen ska sträva efter att uppsatta mål nås när det gäller handläggningstiden för de ärenden som Barn- och elevombudet fattar beslut om, dvs. att 80 procent av ärendena ska avgöras inom fem månader och 100 procent inom sex månader. Skolinspektionen ska redovisa ombudets insatser för att nå målet i fråga om handläggningstider samt övriga insatser för att säkerställa en rättssäker och effektiv verksamhet. Vidare ska Skolinspektionen när det gäller Barn- och elevombudets verksamhet redovisa uppgifter om ärendenas antal och innehåll, vilken skol- eller verksamhetsform de hänför sig till samt de beslut som ombudet har fattat. Redovisningen ska därutöver omfatta resultatet av de domstolsprocesser som ombudet drivit och en redogörelse för ombudets verksamhet utöver ärendehanteringen.*

Inkomna och beslutade ärenden

Under året inkom 524 anmälningar om kränkande behandling. Antalet anmälningar var således i princip i nivå med antalet anmälningar inkomna under 2011 (534 stycken). Utöver de inkomna anmälningarna handlade BEO även 107 ärenden (144 stycken år 2011) där förutsättningarna för skadestånd prövades i ärenden som tidigare avgjorts av andra enheter. Härtill kommer antalet omprövningar som uppgick till 59 stycken (47 stycken år 2011).

En stor majoritet av de inkomna anmälningarna avser, liksom föregående år, kränkningar mellan elever i grundskolan. BEO fattade under året 991 beslut. Efter prövning fattades 715 beslut, varav 360 innebar att det förelåg brister i huvudmannens arbete mot kränkande behandling. I de ärenden där det har konstaterats brister är det i de flesta fall fråga om kränkningar mellan elever.

I den nya skollagen infördes en skyldighet för skolans personal att anmäla elevers upplevelser av kränkande behandling till skolans rektor och vidare för skolans rektor att anmäla uppgifterna till huvudmannen. BEO tar numera även ställning till om denna anmälningsskyldighet uppfyllts och har i ett antal ärenden konstaterat att så inte har varit fallet. Detta torde utgöra en av orsakerna till att andelen beslut där BEO funnit att det föreligger brister i huvudmännens arbete mot kränkande behandling har ökat under året.

Handläggningstider

BEO har under 2012 kraftigt minskat sina handläggningstider i förhållande till tidigare år. Detta är bland annat ett resultat av de ytterligare förbättrade arbetsformerna. BEO har ökat antalet ärenden som avgörs inom fem månader från 17 procent år 2011 till 45 procent år 2012. Vid årets slut, i december månad, var andelen beslutade ärenden med handläggningstid inom de för Skolinspektionen uppsatta målen om fem respektive sex månader över 85 procent av de under månaden avgjorda ärendena. Sammantaget avgjordes under året cirka hälften av BEO:s ärenden inom fem till sex månader. Under 2013 kommer arbetet vid BEO att fortsätta för att handläggningstiderna ska stabiliseras på nivå i enlighet med Skolinspektionens mål.

Tabell 11: Barn- och elevombudets beslut och handläggningstider²³ för anmälningsärenden (inkomna anmälningar och omprövningar) 2012, 2011 och 2010.

	2012	2011	2010
Beslut totalt	991	816	612
Andel ärenden med en handläggningstid på fem månader eller kortare	45 %	17 %	62 %
Andel ärenden med en handläggningstid på sex månader eller kortare	50 %	21 %	67 %
Genomsnittlig handläggningstid (dagar)	227	357	260

Skadeståndsprocesser med mera

Under 2012 har sammanlagt 48 beslut om att framställa krav om skadestånd fattats. I 37 av dessa har huvudmännen medgivit de framställda kraven på skadestånd eller överenskomna krav efter förlikning. I övriga ärenden avvaktas huvudmännens inställning till skadeståndsanspråken alternativt pågår förhandlingar med huvudmännen. Under året har BEO inlett sex domstolsprocesser där huvudmännen bestridit det krav som framställts. Fem mål har avgjorts i domstol. Tre av domarna har vunnit laga kraft. BEO har haft framgång i två av de processer som vunnit laga kraft. Sammanlagt pågår vid årsskiftet 2012/13 åtta domstolsprocesser.

Informationsverksamhet med mera

BEO har under året bedrivit informationsverksamhet genom att medverka vid 42 konferenser, föreläsningar och utbildningar. Av dessa har Barn- och elevombudet själv medverkat vid 20 tillfällen. Deltagarantalet har varierat från tio till cirka 500 deltagare.

Under 2012 har BEO vidare inlett en föreläsningsserie riktad till Skolinspektionens regionala enheter, enheterna för anmälningsärenden, rörande BEO:s verksamhet i

²³ Handläggningstiden för ärenden där BEO endast prövade förutsättningar för skadestånd, där Skolinspektionen tidigare fattat kritikbeslut, ingår inte i beräkningarna.

stort och specifikt gällande BEO:s skadestandsbedömningar. Föreläsningsserien fortsätter under det kommande året.

Även under 2012 har OK Skola utgjort ett allmänt forum på webben där diskussioner förts om kränkningar i skolan samt hur man kan få kränkningarna att upphöra. BEO:s Facebooksida har även i hög utsträckning använts för att sprida information. BEO har via telefon och mejl bedrivit rådgivning om den del av skollagen som handlar om kränkande behandling. Inom ramen för denna verksamhet har 939 förfrågningar besvarats.

BEO har sedan tidigare en muntlig överenskommelse med DO angående hanteringen av ärenden som innefattar både uppgifter om trakasserier och kränkande behandling. Om ärendet innehåller uppgifter som till övervägande del rör kränkande behandling ska BEO och Skolinspektionen – enligt överenskommelsen – behålla ärendet och tilllämpa både skollagen och diskrimineringslagen. På motsvarande sätt ska ett ärende som till övervägande del innehåller uppgifter om trakasserier handläggas av DO. Mot bakgrund av att DO numera driver processer för enskildas räkning endast inom vissa utvalda områden är överenskommelsen under översyn. Uppgifter om diskriminering överlämnas alltid till DO.

BEO har under 2012 deltagit i en serie informationsföreläsningar tillsammans med bland annat DO, Skolverket och Sveriges kommuner och landsting (SKL). Till dessa föreläsningar har cirka 500 huvudmän varit anmälda.

BEO hänvisar alltså i sitt dagliga arbete samt på webben till DO:s webbverktyg, Plan för skolan.

Verksamhetens kostnad och kostnad per prestation

Den totala kostnaden för Barn- och elevombudets verksamhet var 13 379 tkr år 2012 (motsvarande kostnad var 14 264 tkr år 2011 och 14 410 tkr år 2010).

Kostnaden per beslutat ärende var 13 500 kr (motsvarande kostnad 17 500 kr år 2011 och 23 500 kr år 2010).

Den totala kostnaden för Barn- och elevombudets verksamhet år 2012 ligger på en något lägre nivå jämfört med kostnaden för 2011 och 2010. Några vakansperioder i samband med rekrytering av nya medarbetare och i samband med utseende av nytt Barn och elevombud medförde lägre personalkostnader.

Kostnaden per prestation minskar åter igen vilket pekar på en betydligt effektivare handläggning.

3.1.3 Kvalitetsgranskning

Kvalitetsgranskningar utförs i syfte att granska kvaliteten i skolväsendet inom ett avgränsat område. Syftet är också att påvisa särskilda utvecklingsområden och för-

medla erfarenheter från granskningarna för att bidra till en utveckling inom skolväsendet. Myndigheten ska granska områden där det är störst risk att barnets och elevens bästa åsidosätts. Bedömningarna av kvaliteten utgår från författningarnas krav och med stöd av forskning och beprövad erfarenhet inom det aktuella granskningsområdet.

Granskningarna är indelade i två huvudtyper, ämnesgranskningar och temagranskningar. I ämnesgranskningarna riktas fokus mot grundskolan och gymnasieskolan i första hand och det är främst ämnesundervisningens kvalitet som granskas. De tematiska granskningarna kan istället beröra samtliga skolformer, från förskola till vuxenutbildning och har hittills riktats mot centrala kvalitetsfaktorer eller delar i utbildningen där verksamheterna har svårt att nå målen.

Kvalitetsgranskningarna är utformade som projekt med en projektledare och deltagande inspektörer som i de flesta fall finns på myndighetens fem olika regioner. I projekten deltar även externa experter och andra sakkunniga. Arbeten utgår från en gemensam processmodell med samma riktlinjer och rekommendationer för att uppnå en så hög likvärdighet som möjligt.

Under 2012 har Skolinspektionen avslutat tolv kvalitetsgranskningar varav en var projektöverskridande och gjordes som en del i fyra andra granskningar. I dessa fyra ämnesgranskningar uppmärksammades användningen av IT-verktyg i undervisningen. År 2011 avslutades elva granskningar. Vid årsskiftet 2012/2013 pågår det sex kvalitetsgranskningar som ska avrapporteras under år 2013.

Under 2012 avrapporterades fyra ämnesgranskningar:

- Idrott och hälsa
- Läsundervisning i svenska för årskurs 7-9
- Undervisningen i No i årskurs 1-3
- Religionskunskap A/1

Under 2012 avrapporterades åtta temagranskningar:

- Skolsituationen för elever med autismspektrumtillstånd (AST)
- Kriminalvårdens klientutbildning
- Kunskapsbedömning i grundskolan årskurs 1-3
- Minoritetsspråk
- Rektors ledarskap 2012
- Skolornas arbete med demokrati och värdegrund
- IT i undervisningen
- Förskolans arbete med det förstärkta pedagogiska uppdraget

Nio av de tolv kvalitetsgranskningarna som avslutats 2012 har gällt grundskolor och resterande tre har gällt gymnasieskolan, förskolan respektive vuxenutbildningen inom kriminalvården.

Tabell 12: Antal skolor/verksamheter som besökts i slutförda kvalitetsgranskningar under 2012, 2011 respektive 2010.

Verksamhetsform	Huvudman	2012		2011		2010	
		Ämnesgranskningar	Tema-granskningar	Ämnesgranskningar	Tema-granskningar	Ämnesgranskningar	Tema-granskningar
Antal projekt totalt		4	8	5	6	7	10
Grundskola	Kommunal	87	143	89	18	112	157
	Fristående	20	14	10	3	24	24
Gymnasieskolan	Kommunal	28	-	31	68	75	48
	Fristående	19	-	7	33	23	16
Särskolan	Kommunal	-	-	-	-	26	-
	Fristående	-	-	-	-	2	-
Förskola		-	42	-	16	-	21
Skolbarnsomsorg		-	-	-	0	-	78
Vuxenutbildning		-	6	-	35	-	25
Totalt antal skolor/verksamheter		154	205	137	173	269	369

Sammanlagt har 142 kommuner berörts i de tolv avslutade granskningarna. Vissa kommuner har ingått i flera olika projekt men då med olika skolor eller verksamheter som ingått i granskningen. Det innebär att ett stort antal verksamheter och huvudmän har granskats inom ramen för kvalitetsgranskningar under 2012. I de fall där kritik riktas mot skolan och/eller huvudmannen görs en uppföljning. Hittills har drygt 40 procent av samtliga verksamheter som fått beslut 2012 också fått ett uppföljningsbeslut.

Skolinspektionen har också granskat den grundläggande vuxenutbildningen när det gäller verksamhetens uppföljning av måluppfyllelse och förmågan att anpassa utbildningen och undervisningen efter elevernas förutsättningar och behov. Granskningen publicerades som en övergripande rapport 2012.

Verksamhetens kostnad och kostnad per prestation ²⁴

Den totala kostnaden för verksamheten kvalitetsgranskning var 52 335 tkr år 2012. (Motsvarande kostnad var 66 857 tkr år 2011 och 101 948 tkr år 2010.)

Kostnaden i genomsnitt för de 11 avslutade kvalitetsgranskningarna²⁵ var 7 132 tkr per granskning (motsvarande kostnad var 6 027 tkr år 2011 och 7 624 tkr år 2010). Kostnad per skola/verksamhet för vilka granskningsbeslut fattats var 407 900 kr (motsvarande kostnad var 218 200 kr år 2011 och 195 500 kr år 2010)

Antalet genomförda kvalitetsgranskningar var oförändrat under 2012 jämfört med 2011, medan den totala kostnaden för verksamheten sjunkit betydligt. På samma sätt som 2011 har resursomfördelningar till anmälningssärenden måst göras beroende på en fortsatt ökad ärendeströmning av anmälningssärenden. Även kostnader för regelbunden tillsyn har ökat. Sammantaget har ökade kostnader för andra verksamheter fått till följd att Skolinspektionen medvetet hållit ned omfattning och kostnader för verksamheten kvalitetsgranskning också under 2012.

Kostnaden per kvalitetsgranskning (för de granskningar som avslutades under året) ökade under 2012 till 7 132 tkr. Det beror bland annat på att utöver högre kostnader för ämnesgranskningar också två temagranskningar – om Förskolans arbete med det förstärkta pedagogiska uppdraget respektive Kriminalvårdens klientutbildning – hade större omfattning och krävde större resursinsatser än vad som är vanligt för denna typ av granskningar.

Kostnaden per skola/verksamhet ökade kraftigt under 2012. Här är förklaringen att två granskningar – Skolsituationen för elever med autismspektrumtillstånd (AST) respektive Kriminalvårdens klientutbildning – hade få granskningsobjekt, men var upplagda så att de krävde en stor arbetsinsats. Den förstnämnda granskningen var en fallstudie. Med andra ord krävdes stora resurser som i detta nyckeltal fördelas på få granskningsobjekt.

En mer generell förklaring till ökningen av kostnad per granskad skola i ämnesgranskningarna är att fler och mer strukturerade lektionsobservationer görs vid varje skola. Skärpta och mer omfattande metodinslag innebär också mer för- och efterarbete i form av intervjuer med lärare och genomgångar inspektörer emellan av observationsscheman för gemensamma bedömningar.

Samtliga fyra ämnesgranskningar som avslutats under 2012 har också innehållit emperiinsamling till temagranskningen IT i skolan, vilket påverkat såväl prestationsmåt-

²⁴ Vid beräkning av kostnad per prestation har aktuella granskningsars totala kostnader, oavsett vilket år de fallit ut, summerats och lagts till grund för uträkningen.

²⁵ Den projektöverskridande granskningen IT i skolan har exkluderats från beräkningen, då dess kostnader för emperiinsamling ingått i fyra andra granskningar och ej kunnat särskiljas i dessa.

tet kostnad per kvalitetsgranskning som kostnad per skola i dessa granskningar. Temainslaget i respektive granskning har inneburit högre kostnader.

3.1.4 Särskilda redovisningskrav i regleringsbrev – tillsyn och kvalitetsgranskning

Skolinspektionen ska särskilt redovisa:

Erfarenheter från myndighetens tillsyn utifrån den nya skollagen, där det av redovisningen särskilt ska framgå hur möjligheterna till ingripanden enligt 26 kap. har använts²⁶

Anpassningar och skillnader

Inför att nya skollagen skulle börja tillämpas genomfördes ett omfattande förberedelsearbete hos Skolinspektionen för att anpassa processerna. En revidering av beslut avseende olika skol- och verksamhetsformer genomfördes i tillsynsprocessen. Nya beslutsmallar med ny struktur infördes till följd av regleringen av Skolinspektionens tillsynsuppdrag i 26 kap. skollagen. I processen för anmälningsärenden infördes nya rutiner för nya avsnitt i skollagen som till exempel elevers talerätt, huvudmännens klagomålshantering och Skolinspektionens nya möjligheter till ingripande och sanktioner. I kvalitetsgranskningsprocessen har definitioner och processbeskrivning anpassats till den nya skollagen. Tidigare begrepp som inte omfattas av den nya skollagen som tidigare använts i rapporter och beslut i form av brister har ersatts av begreppet utvecklingsområden.

Sedan Skolinspektionens tillsyn enligt nya skollagen påbörjades i juli 2011 kan konstateras att vanligast förekommande brister hos huvudmännen finns inom bedömningsområdet²⁷ särskilt stöd där 70 procent av antalet granskade grundskolor och 78 procent av samtliga granskade gymnasieskolor hade brister vid tillsynen. Det framträder i stort sett en liknande bild av vanliga brister hos skolor som granskats enligt den nya skollagen jämfört med den gamla. Avvikelse finns dock, så som att flest grundskolor får brist gällande bedömningspunkten om det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås ser rektor till att behovet skyndsamt utreds och att beslut om åtgärdsprogram fattas (64 procent) istället för bedömningspunkten plan mot kränkande behandling (56 procent). Jämförelser mellan beslut som fattats enligt 1985 års skollag och 2010 års skollag bör dock göras med stor försiktighet eftersom lagändringen innebar stora ändringar både i lagstiftningen och i Skolinspektionens modell för regelbunden tillsyn.

I och med den nya skollagen ökade kraven på tillgång till skolbibliotek. I tillsynen är det främst i gymnasieskolorna som brister har konstaterats rörande skolbibliotek se-

²⁶ För att ge en samlad bild av erfarenheterna omfattar redovisningen nedan hela den period den nya skollagen varit i kraft, från och med den 1 juli 2011

²⁷ Skolinspektionens tillsyn har delats in i bedömningsområden, bedömningspunkter samt indikatorer för innehållet för respektive bedömningspunkt

dan den nya skollagen (13 procent), och alla utom en gällde enskilda huvudmän. För grundskolorna var samma siffra endast sex procent. Även kraven på elevhälsa ökade och sedan den nya skollagen har Skolinspektionen funnit brister i 25 procent av granskade gymnasieskolor och i sju procent av grundskolorna. För gymnasieskolorna gällde bristerna fristående huvudmän i 80 procent av fallen medan samma siffra för grundskolan endast var 22 procent.

Verktyg och sanktioner

När Skolinspektionen genomför tillsyn av skolor bedöms först om verksamheten uppfyller författningarnas krav. Skolinspektionen utgår då från de bedömningspunkter som har tagits fram. Om brister upptäcks i verksamheten ska huvudmannen rätta till dessa. Skolinspektionen har då att ta ställning till vilket av verktygen eller sanktionerna i 26 kap. skollagen som ska användas. Vilka dessa är framgår av rubrikerna i efterföljande stycken. Vid valet beaktas bland annat hur omfattande och allvarliga bristerna är, om huvudmannen kan rätta till bristerna och i sådana fall vad som krävs för att få huvudmannen att göra detta.

Föreläggande, anmärkning och avstående från ingripande

Av verktygen i 26 kap. skollagen använder Skolinspektionen i flest fall förelägganden mot huvudmannen att fullgöra sina skyldigheter. I de anmälningssärenden som prövats i sak och där man funnit brister, har Skolinspektionen i 64 procent av ärendena förelagt huvudmannen att avhjälpa bristerna. I 16 procent har huvudmannen fått en anmärkning och i 20 procent av ärenden har Skolinspektionen avstått från att ingripa.

Även i den regelbundna tillsynen används förelägganden i de flesta fall där brister påvisats. Vid påvisad brist på ett eller flera bedömningsområden utfärdades förelägganden i mellan 87 och 92 procent av fallen beroende på om det gällde grund- eller gymnasieskola. I mellan elva och sex procent av fallen tilldelade Skolinspektionen huvudmannen en anmärkning och i endast en till två procent av fallen avstod Skolinspektionen från att ingripa.

Vitesföreläggande

Sedan den nya skollagen började tillämpas har tre av Skolinspektionens förelägganden mot huvudman att fullgöra sina skyldigheter förenats med vite.

Det första vitesföreläggandet skedde i samband med regelbunden tillsyn av Älvdalens kommun. Genom tillsynsbeslut i juni 2010 krävde Skolinspektionen att kommunen skulle rätta till allvarliga brister i skolverksamheten som tillsynen visat. I beslutet om föreläggande i december 2011 konstaterade Skolinspektionen att flera allvarliga brister kvarstod hos kommunen. Skolinspektionens tillsyn visade att kommunen misslyckats med såväl sitt kunskaps- som sitt värdegrundsuppdrag när det gällde två skolor i kommunen. Bristerna rörde bland annat att kommunen inte kommit till rätta med kränkande behandling mellan eleverna och att eleverna inte fick det särskilda stöd de hade rätt till. Skolinspektionen förelade därför kommunen att åtgärda brister-

na vid ett vite om 300 000 kr. Älvdalens kommun genomförde de åtgärder som Skolinspektionen krävde i beslutet om föreläggande och Skolinspektionen har därför i november 2012 avslutat tillsynen. Skolinspektionen kommer under hösten 2013 följa upp resultatet av de vidtagna åtgärderna.

Det andra vitesföreläggandet hade sin grund i signaler från en anmälan rörande kränkande behandling som resulterade i en riktad tillsyn av Lundsbergs skola. Skolinspektionen fattade beslut i november 2011 att skolan skulle åtgärda brister avseende trygghet och studiero. Vid fortsatt tillsyn och uppföljningsbesök konstaterade Skolinspektionen att eleverna på skolan fortfarande utsattes för kränkande behandling. Skolinspektionen förelade därför huvudmannen att vidta vissa åtgärder så att skollagens krav att motverka kränkande behandling uppfylls. Föreläggandet förenades med ett vite på 500 000 kr. Bristerna ska ha rättats till före den 1 februari 2013.

Det tredje vitesföreläggandet beslutades i december 2012 med anledning av att Stiftelsen Maria Elementarskola i Stockholm inte rättat till de allvarliga brister i skolverksamheten som Skolinspektionen pekat ut i ett tillsynsbeslut under våren 2012. De brister som Skolinspektionen konstaterat kvarstår i verksamheten omfattar bland annat skolans arbetssätt i undervisningen, som inte är anpassad efter elevernas behov, samt kränkande behandling av eleverna. Skolinspektionen har förelagt Stiftelsen Maria Elementarskola att åtgärda bristerna vid ett vite om 400 000 kr. Bristerna ska ha rättats till före den 21 mars 2013.

Återkallade godkännanden och tillfälliga verksamhetsförbud

Allvarliga missförhållanden som kom till Skolinspektionens kännedom genom signaler och tillsynsbesök har lett till att huvudmännen för Fredens skola i Göteborg (år 2011), Kunskapsboningen i Malmö (år 2011) och Central Skola Al-Huda i Stockholm har fått sina beslut om godkännande återkallade. För Fredens skola beslutades det först om ett tillfälligt verksamhetsförbud (26 kap. 18§ skollagen). Besluten om återkallande av godkännande har i samtliga fall gällt omedelbart.

Skolinspektionen ska särskilt redovisa:

Erfarenheter från tillsyn över utbildning i svenska för invandrare med avseende på kommunernas erbjudande av sådan utbildning inom utsatt tid och hänsynstagande till de studerandes individuella erfarenheter och behov.

Skolinspektionen genomförde under senare hälften av 2011 en riktad tillsyn av svenska för invandrare, SFI, i 39 kommuner i landet. Syftet var att skapa underlag för en bild av hur nyanlända som omfattas av etableringslagen erbjuds SFI inom en månad och hur övriga som har rätt till SFI erbjuds sådan inom tre månader.

Tillsynen visade att det i drygt hälften av de 39 kommunerna fanns problem för nyanlända att få tillgång till undervisning på det sätt lagen föreskriver. De viktigaste anledningarna till detta var avsaknad av förskoleplats, vilket gjort att de studerande inte

hade möjligheter att delta, samt att undervisningen stängts för sommarlov i kombination med för få kursstarter.

Vidare bekräftade tillsynen att samarbetet mellan kommunerna och Arbetsförmedlingen gjort det möjligt för eleverna att kombinera SFI med andra etableringsinsatser. Vissa kommuner fick dock kritik för bristande uppföljning och för att de inte arbetat tillräckligt bra med att kombinera SFI med etableringsinsatser, samt för att de inte varit tillräckligt aktiva i sitt arbete för att nå ut med erbjudandet om SFI. I flera fall kritiserades kommuner på fler än en av dessa punkter.

Tillsynen visade också att många kommuner kunde öka insatser med att söka upp och motivera nyanlända till att studera svenska och att utveckla flexibla former för detta. Till exempel bör informationsmaterial på fler språk användas. Kommunernas uppföljning och analys av hur väl de följde lagstiftningens krav behövde också förbättras.

De kommuner som fick kritik i tillsynen har redovisat sina åtgärder för att komma till rätta med de brister som konstaterats. I samtliga fall har redovisade åtgärder bedömts tillräckliga i uppföljningsbeslut under 2012.

Skolinspektionen ska särskilt redovisa:

Insatser för att bedöma effekter av myndighetens arbete med tillsyn och kvalitetsgranskning samt resultaten av dessa insatser.

En enkät till rektorer har tagits fram för att användas i de kommuner där Skolinspektionen inspekterat samtliga skolor. Syftet med enkäten är att samla in information systematiskt för att få en bild av hur vårt tillsynsarbete uppfattas. Resultatet ska användas på två sätt. Dels för att utveckla myndighetens processer och metodik inom den regelbundna tillsynen. Dels för att ge återkoppling till de som genomfört en tillsyn, så att de kan reflektera över på vilket sätt den genomförda tillsynen upplevdes och möjliga anledningar till det.

Enkäten omfattar fem frågeområden:

- Förväntningar
- Information
- Åtgärder
- Innehåll
- Förhållningssätt

Både rektorer till fristående skolor och kommunala skolor ombeds att besvara enkäten. Enkäten skickas ut löpande till rektorerna varefter tillsynen i de olika kommunerna genomförts.

En analys har gjorts av resultaten från 22 kommuner. Av knappt 500 tillfrågade rektorer har drygt 300 besvarat enkäten, vilket ger en svarsfrekvens på 60 procent. I kortet visar analysen att:

- Nästan samtliga rektorer tycker att tillsynens granskningsområden är viktiga för skolans verksamhet och att tillsynen kommer att bidra till förbättringsarbetet på skolan.
- En hög andel rektorer, cirka nio av tio, tycker också att kommunikation med Skolinspektionen har varit bra, både när det gäller skriftlig och muntlig information inför tillsynen och vid den muntliga återkopplingen vid själva tillsynsbesöket.
- En femtedel av rektorerna tycker att tillsynsbeslutet var svårt att förstå, främst på grund av att det kändes alltför "mallskrivet".
- En femtedel av rektorerna tycker inte att Skolinspektionens kritik stämmer överens med deras egen bild av skolans verksamhet.

En annan insats för att spegla förtroende för och eventuella effekter av Skolinspektionens verksamhet utgörs av en nyligen genomförd enkät bland myndighetens målgrupper. Denna är nu genomförd för andra året i rad. Ett högt förtroende utgör ett av fyra områden i myndighetens *Målbild 2015*. Aktuella målgrupper är vårdnadshavare samt personal inom skola och förvaltning²⁸. Undersökningen består av tre delar; *kännedom* om Skolinspektionen, *kontakt* med Skolinspektionen samt *förtroende* för Skolinspektionen.

Kännedomen om Skolinspektionen är mycket god bland samtliga målgrupper. Personal inom skola och förvaltning har högst kännedom om myndigheten. Lägst kännedom har vårdnadshavarna – kännedomen om Skolinspektionen har dock ökat sedan 2011.

Vad gäller kontakt svarar nära hälften av de tillfrågade respondenterna att de har besökt Skolinspektionens hemsida under det senaste halvåret. Att ta del av granskningsresultat, beslut eller rapporter är den vanligaste anledningen till att besöka hemsidan.

Skolinspektionens målgrupper har en positiv uppfattning om myndigheten. Mest positiv uppfattning har personal inom skola och förvaltning. Personal inom förvaltning har i störst utsträckning stort förtroende medan vårdnadshavarna har lägst – förtroendet har dock ökat bland vårdnadshavarna jämfört med 2011 års mätning.

En fråga i intervjuundersökningen tangerar frågan om eventuella effekter. Den lyder "Anser du att Skolinspektionens arbete leder till en förändring av skolan så att elever ges en bättre utbildning i en tryggare miljö?". Svarsalternativen är *Ja, till stor del*, *Ja, till viss del*, *Nej* och *Vet ej*. Generellt ligger andelen som har svarat *Ja, till stor del* eller *Ja, till viss del* på frågan runt nio av tio tillfrågade, oavsett målgrupp²⁹.

²⁸ I gruppen förvaltning ingår representanter för fristående huvudmän, ordföranden i berörda nämnder och förvaltningschefer

²⁹ En liknande fråga som den här redovisade effektfrågan ingick 2011 års mätning av förtroende för Skolinspektionen. Då frågeformulering och svarsalternativ har justerats till årets mätning redovisas inga jämförelser av resultat mellan de två mätningarna

Tilltron till att Skolinspektionens arbete leder till en förändring av skolan är stor bland samtliga målgrupper. Vårdnadshavarna anser dock i något lägre utsträckning att Skolinspektionens arbete till stor del leder till en förändring av skolan jämfört med övriga målgrupper.

Tilltron till att Skolinspektionens arbete leder till en förändring av skolan skiljer sig stort inom framförallt målgruppen skolpersonal men även inom målgruppen förvaltning. Rektorerna är den grupp med högst andel med stor tilltro till att Skolinspektionens arbete leder till en förändring av skolan bland samtliga respondentgrupper, medan undervisande pedagoger har den lägsta tilltron. Tre av fem rektorer anser att Skolinspektionens arbete till stor del leder till en förändring av skolan medan var fjärde undervisande pedagog delar den åsikten.

Inom gruppen förvaltning anser hälften av nämndordförandena att Skolinspektionens arbete till stor del leder till en förändring av skolan jämfört med var tredje förvaltningschef. Var tionde förvaltningschef och fristående huvudman anser att Skolinspektionens arbete inte leder till en förändring av skolan så att eleverna ges en bättre utbildning i en tryggare miljö. Bland nämndordföranden delar endast var tjugonde den åsikten.

I december 2012 fattade verksledningen beslut att fortsätta arbetet med att generellt utvärdera effekterna av myndighetens verksamhet. En pilotstudie ska genomföras av funktionaliteten i en utvärderingsmodell (Contribution analysis) och därvid mäta näraliggande effekter inom ett väl avgränsat område av regelbunden tillsyn i Skolinspektionen.

3.2 Tillståndsprövning

Mål och återrapportering för verksamhetsgrenen

Målet för verksamheten är att genom beslut om godkännande som huvudman för fristående fritidshem, förskoleklasser, fristående skolor och internationella skolor bidra till ett brett utbud av skolor med hög kvalitet.

Återrapportering avser särskilt:

- *En analys av utvecklingen av antalet ansökningar om godkännande av huvudman för fristående skolor, myndighetens beslut i dessa ärenden och resultatet av överklaganden av besluten. (Se följande sidor)*
- *Insatser för att öka effektivitet, rättssäkerhet och kvalitet i prövningen av ansökningar om godkännande som enskild huvudman (Se sid 39)*
- *Insatser för att förbättra tillgängligheten till och sökbarheten i den information om fristående skolor som Skolinspektionen har tillgång till. (Se sid 40)*

Tabell 13: Antal beslutade ärenden 2012, 2011, 2010 och 2009, efter typ av ärende.

	2012	2011	2010	2009
Ansökningar om fristående skola per ansökningsomgång	431	791	689	506
Beslut om fristående skola (oavsett ansökningsomgång)	419	954	751	612
Omprövning av beslut om fristående skola	68	-	-	-
Etableringskontroll av nystartad skola	25	-	-	-
Beslut om betygsrätt för vuxenutbildning	61	25	27	-
Beslut om undervisning på engelska	16	16	-	-
Beslut om utbildning utan att tillämpa timplanen	9	-	-	-
Beslut om färdighetsprov	18	-	-	-
Beslut om ändring i befintligt tillstånd ³⁰	93	207	88	248

Sammanlagt har drygt 700 ärenden beslutats under 2012. Mer än hälften av dessa ärenden rör beslut av ansökningar om fristående skola. På grund av det minskade antalet ansökningar om fristående skola år 2012 har det totala antalet beslut nära nog halverats jämfört med 2011.

2011 års ansökningsomgång

Under 2011 års ansökningsomgång inkom 791 ansökningar om att starta eller utöka fristående skola. De flesta ansökningarna beslutades under kalenderåret 2011. Fem av ansökningar har dock beslutats under 2012.

³⁰ Godkännande som ny huvudman, förändring av kurs- och poängplaner, tillstånd att anordna provning och utfärda betyg, förändring av inriktning, sammanslagning och delning av skolenheter, förändring av timplan samt förändring av utbildningsinnehåll.

2012 års ansökningsomgång

Tabell 14: Antal ansökningar om nyetablering eller utökning av fristående skola, ansökningsomgång 2012, 2011 och 2010.

	Godkännande som huvudman			Utökat godkännande som huvudman		
	2012	2011	2010	2012	2011	2010
Grundskola, förskoleklass	147	256	219	38	46	44
Grundsärskola	11	11	7	4	5	2
Gymnasieskola	70	214	175	110	250	232
Gymnasiesärskola	51 ³¹	8	4	-	1	6
Totalt	279	489	405	152	302	284

Under 2012 inkom 431 ansökningar om att starta (godkännande som huvudman) eller utöka fristående skola (utöka godkännande som huvudman). Antalet ansökningar har nästan halverats jämfört med 2011. En delförklaring är att det kommit betydligt färre ansökningar från de stora utbildningsanordnarna. Den enda ansökningstyp som ökar jämfört med 2011 är gymnasiesärskola. Detta beror på att utbildningen inom gymnasiesärskolan ändras hösten 2013 och att de befintliga fristående gymnasiesärskolorna därför måste ansöka om godkännande för utbildningar i den nya gymnasiestrukturen. Antalet ansökningar om att få utöka eller starta gymnasieskola är den ansökningstyp som minskat mest. Det finns många tänkbara förklaringar till varför antalet ansökningar minskat så kraftigt: Den nya skollagen ställer högre krav på huvudmannen; elevunderlaget i gymnasieskolan har kraftigt minskat; konjunkturläget är osäkert; huvudmännens möjlighet att starta inom två år har ändrats till ett år.

Andelen ansökningar som godkänns är oförändrad för grundskolor, 37 procent, jämfört med 2011. Däremot har andelen godkännanden av ansökningar om gymnasieskola fördubblats från 17 procent 2011 till 36 procent 2012, framförallt är det godkännanden av ansökningar om utökning som står för ökningen. Statistik över avslagsgrunder tas fram i början av 2013, men redan nu kan konstateras att antalet avslag till följd av brister i ansökan kopplade till skolbibliotek har minskat kraftigt jämfört med föregående år.

³¹ Samtliga huvudmän som har ett befintligt godkännande för gymnasiesärskola måste söka på nytt 2012 för att få bedriva de nya utbildningarna inom gymnasiesärskola med start ht 2013. Av de 51 ansökningarna avser 41 befintliga verksamheter. Övriga 10 avser nyetablering av gymnasiesärskola.

Samtliga beslut om fristående skola inom en ansökningsomgång ska om möjligt vara fattade den 1 oktober samma kalenderår. Under 2011 fattade Skolinspektionen beslut i cirka 80 procent av ansökningarna innan den 1 oktober. Under 2012 års ansökningsomgång hade 223 beslut av 429 (52 procent), fattats fram till 1 oktober. En orsak till att inte alla beslut fattats före den 1 oktober är att det ansökningsformulär som användes ställde större krav på specifika uppgifter än tidigare från de sökande. Detta medförde att många kompletteringar var nödvändiga. Den 31 oktober hade Skolinspektionen fattat beslut i 87 procent av ansökningarna inom ansökningsomgången. Av de 56 beslut som kvarstod att fatta den 31 oktober gällde 49 ansökningar gymnasiesärskola. Majoriteten av dessa ansökningar inkom till myndigheten den 30 juni 2012.

Överklaganden av beslut om fristående skola

Tabell 15: Domar under 2012 i överklagade beslut om fristående skola. Ansökningsomgång 2010, 2011 och 2012. (Inom parentes anges antalet där Skolinspektionen tillstyrkt bifall till överklagandet).

	Samtliga inkomna domar under 2012	därav från ansökningsomgång		
		2012	2011	2010
Bifall	54 (39)	1(0)	49 (35)	4 (4)
Delvis bifall	11 (1)	-	11 (1)	-
Avslag	149	-	67	82
Avskrivning	13	5	8	-
Återförvisning för ny handläggning	12	-	-	12
Totalt antal domar	239	6	135	98

Skolinspektionens beslut om godkännande av huvudman kan överklagas i domstol. Hittills har cirka en sjundedel av besluten överklagats under 2012 års ansökningsomgång jämfört med cirka en fjärdedel 2011 och en tredjedel 2010. Det sammanlagda antalet domar i överklagade ärenden var under 2012, för de tre senaste ansökningsomgångarna, 239 stycken. Flertalet överklaganden från 2012 års ansökningsomgång har ännu inte beslutats i domstol, därav det låga antalet domar under 2012. Skolinspektionens beslut har ändrats helt eller delvis i 65 av totalt 239 mål. Skolinspektionen har tillstyrkt att domstolen bifaller överklagandet i 40 av dessa mål då ny information tillkommit i ärendet.

Ändringar av befintliga tillstånd

Tabell 16: Ändring av befintliga tillstånd 2012, 2011 och 2010.

	Ansökan om godkännande som ny huvudman			Ändrat innehåll inom utbildning			Övriga ärendetyper		
	2012	2011	2010	2012	2011	2010	2012	2011	2010
Grundskola, förskoleklass	52	26	11	2	28	-	3	7	6
Grundsärskola	-	2	-	-	2	-	-	3	1
Gymnasieskola	24	32	15	11	101	55	-	3	-
Gymnasiesärskola	1	1	-	-	1	-	-	-	-
Grundskola/gymnasieskola		1	-	-	-	-	-	-	-
Totalt	77	62	26	13	132	55	3	13	7

Skolinspektionen har fattat beslut i totalt 93 ansökningar om ändring i befintligt tillstånd. De flesta rör ansökning om godkännande som ny huvudman för befintlig verksamhet. Ansökningar om ändrat utbildningsinnehåll avser ändrad timplan och förändring i kurs- och poängplaner. Övriga ärenden avser ändring av urvalsgrunder samt byte av en skolas lägeskommun.

Etableringskontroll

Syftet med etableringskontrollen, som sker före det att skolan startar sin verksamhet, är att garantera att de fristående skolor som fått godkännande har förutsättningar att från start bedriva en utbildning som uppfyller kraven i skolförfattningarna.

25 etableringskontroller genomfördes inför skolstarten höstterminen 2012. I 22 fall fattade Skolinspektionen ett beslut utan åtgärd vilket innebär att skolan inte fick någon anmärkning på någon granskningspunkt. I övriga tre kontroller fattades beslut om föreläggande. Bristerna på dessa skolor avsåg för litet elevunderlag, avsaknad av lokalkontrakt och lärverktyg, rekrytering av lärare samt tillgång till elevhälsa. Samtliga tre skolor bedömdes ha rättat till bristerna efter föreläggandet.

Insatser för att öka effektivitet, rättssäkerhet och kvalitet i prövningen av ansökningar om godkännande som enskild huvudman

För att öka effektiviteten, rättsäkerheten och kvaliteten i prövningen har Skolinspektionen inför 2012 års ansökningsomgång tagit fram föreskrifter om ansökningsförfarandet när det gäller ansökan om godkännande som huvudman för förskoleklass, grundskola, grundsärskola, fritidshem (som anordnas vid en skolenhet med någon av här tidigare nämnda skolformer), utbildning i gymnasieskola och utbildning i gymna-

siesärskola. Föreskrifterna är avsedda att leda till att ansökningarna ska bli mer kompletta vid ansökningstillfället. Till viss del har föreskrifterna haft önskad effekt. I de fall där de i föreskrifterna efterfrågade uppgifter inte bifogats vid ansökningstillfället har Skolinspektionen begärt in kompletterande uppgifter för att ha en mer fullständig ansökan att bedöma vid handläggningen.

Under år 2012 har föreskrifter också tagits fram för ansökningar om att bedriva utbildning utan att tillämpa timplanen, ansökningar om undervisning på engelska, samt ansökningar om färdighetsprov.

För att hitta en gemensam bedömningsnivå när det gäller nya eller förändrade områden som regleras i den nya skollagen har Skolinspektionen gjort sammanställningar av uppgifter som lämnats in i olika ansökningar. Områden som är aktuella är elevhälsa och lärlingskontrakt. Utifrån sammanställningarna har ett bedömningsstöd tagits fram för att garantera att samtliga handläggare gör likvärdiga bedömningar.

Under året har bedömningskriterier och beslutsmallar för de nya uppgifterna i skolförordningen (färdighetsprov, undervisning utan att tillämpa timplanen, samt undervisning på engelska) tagits fram. Bedömningarna har förankrats i de andra kärnprocesserna så att myndigheten ska tillämpa likvärdiga bedömningar.

Insatser för att förbättra tillgängligheten till och sökbarheten i den information om fristående skolor som Skolinspektionen har tillgång till

Skolinspektionen har under 2012 genomfört ett antal insatser för att förbättra tillgängligheten till och sökbarheten i informationen om fristående skolor. Insatserna har inriktats på att förbättra tillgängligheten till och hanteringen av informationen om ansökningar om särskild variant, status som riksrekryterande utbildning, nationellt godkänd idrottsutbildning och ny kurs. Detta har genomförts i samarbete med Skolverket som gör den inledande prövningen av utbildningens innehåll.

Det befintliga IT-systemet som skapades för att förenkla ansökningsförfarandet genom att kunna ta emot ansökningar via webben har vidareutvecklats och anpassats till att möta verksamhetens behov.

Genom att vidareutveckla systemen har myndigheten lagt grunden för att i framtiden kunna erbjuda information om fristående skolor till externa intressenter via myndighetens webbsida.

Skolinspektionen har också inlett ett arbete med att förbättra informationen till dem som vill söka tillstånd. Myndigheten kommer att ytterligare förtydliga vilka krav som ställs vid bedömningen av vissa frågor, till exempel elevprognoser, lokaler, värdegrundsfrågor och ekonomi, men också genom mer och tydligare information om den övergripande tillståndsprövningsprocessen. Skolinspektionen har idag kriterier för vad som krävs för att få ett godkännande att vara enskild huvudman. Dessa kriterier ses över, anpassas och förtydligas i samband med att ansökningsformuläret revideras.

Verksamhetens kostnad och kostnad per prestation

Den totala kostnaden för verksamheten tillståndsprövning var 24 443³² tkr år 2012 (motsvarande kostnad var 30 139 tkr år 2011 och 28 214 tkr år 2010).

Kostnaden per beslutat ärende var 33 900 kr³³ (motsvarande kostnad var 24 900 kr³⁴ år 2011 och 30 800 kr år 2010).

Den totala kostnaden minskade under 2012 till följd av en kraftigt minskad mängd ansökningar i 2012 års ansökningsomgång för start av fristående skolor. När minskningen konstaterades tidigt på året skedde viss överföring av personal till andra verksamheter. Vid jämförelse av totalkostnaden med tidigare år ska hållas i minne att flera ändringar i processen Tillståndsprövning gjorts under 2012, vilka berörs i fotnoterna, och som påverkar kostnadsomslutningen för verksamheten.

Kostnaden per prestation har däremot ökat vilket beror på att anpassningen till en väsentligt mindre ärendevolym inte kan göras under ett enskilt år. Särskilt efter den stora påfrestning för berörd personal som 2011 års kraftigt ökade antal ansökningar innebar, fanns ett behov av att stabilisera verksamheten under 2012. Samtidigt har nya uppgifter som tillförts Skolinspektionen i och med den nya skolförordningen medfört omställningskostnader. Vidare har etableringskontroll tillkommit som en uppgift i Tillståndsprövsprocessen, vilket speglar Skolinspektionens ökade ambition i tillståndsprövningen, men som också medför ökade kostnader.

3.3 Hur Skolinspektionen kommunicerar sina resultat

Återrapportering:

- *(4 § i Skolinspektionens instruktion) Myndigheten ska sammanfatta och publicera resultaten av sitt arbete med tillsyn och kvalitetsgranskning. Myndigheten ska lämna en redovisning av resultaten till de granskade verksamheterna.*

³² Kostnader för uppföljningsbesök/förstagångstillsyner redovisas fr o m 2012 i processen Regelbunden tillsyn (tidigare Tillståndsprövning), medan Etableringskontroll tillkommit som ny uppgift fr o m år 2012.

³³ Nya ärendegrupper har tillkommit med ny skollag, vilket måste beaktas vid jämförelser med tidigare år. Kostnader och beslut för det tillfälliga uppdraget med överföring av befintliga tillstånd till ny gymnasiestruktur har exkluderats från beräkningen.

³⁴ Kostnader och beslut för det tillfälliga uppdraget med överföring av befintliga tillstånd till ny gymnasiestruktur har exkluderats från beräkningen.

Att fatta beslut, utforma rapporter och förmedla dessa till berörda skolor och huvudmän är den mest centrala kommunikationen för myndigheten.

Inom regelbunden tillsyn och kvalitetsgranskning får varje granskad skola och huvudman utöver ett skriftligt beslut även muntlig återkoppling.

Inom den regelbundna tillsynen hålls ett återföringsseminarium i varje granskad kommun, som är utformat för att rymma råd och vägledning utifrån vad Skolinspektionen sett i tillsynen.

Inom kvalitetsgranskningen produceras, utöver granskningsbeslut, en sammanfattning av gjorda iakttagelser i en tematisk kvalitetsgranskningsrapport. Denna kommuniceras till granskningsobjekten, men även till övriga skolor och huvudmän. Under 2012 har myndigheten infört webinarier – seminarier via webben – med utgångspunkt i kvalitetsgranskningsrapporterna.

En av de främsta kanalerna för att informera om Skolinspektionens uppdrag och arbete, samt om resultaten, är myndighetens webbplats. Antal visade sidor per månad är drygt 250 000 (cirka 225 000 år 2011, 170 000 år 2010 och 100 000 år 2009).

Skolinspektionen använder sig även av sociala medier för att kommunicera sina resultat. Myndigheten finns med två sidor på Facebook, och har där sammanlagt 3 100 "vänner" (2 500 år 2011) och använder sig av Twitter, där myndigheten har 3 600 "följeslagare" (1 500 år 2011).

Skolinspektionen har under året producerat ett digitalt nyhetsbrev som utkommer med tio nummer per år. Antalet prenumeranter hittills är nära 3 800 (3 000 år 2011 och 2010, och 1 530 år 2009).

Medierna är en annan viktig kanal för att nå ut med information. Under 2012 omnämndes Skolinspektionen i drygt 10 000 webbpublicerade artiklar (13 900 år 2011, drygt 9 000 år 2010 och drygt 8 000 år 2009). Drygt 80 pressmeddelanden skickades ut under året (cirka 130 år 2011, 120 år 2010 och cirka 100 år 2009).

Under hösten arrangerade myndigheten Skolinspektionens dag, sju konferenser på olika orter i Sverige, där Skolinspektionen berättade om sin verksamhet. Inriktningen på årets konferenser var att dela med oss av myndighetens metoder och tydliggöra vilket sätt granskning och tillsyn bidrar till utveckling i skolan. Närmare 1 900 personer deltog i konferenserna (drygt 1 800 år 2011, drygt 1 200 år 2010 och drygt 1 000 år 2009). Bland dessa var flertalet rektorer.

Skolinspektionen deltog också under hösten på Skolforum, med fyra föreläsningar (sju år 2011 och 2010 och tretton år 2009). Skolforum besöktes av drygt 9 500 besökare (11 800 år 2011, drygt 17 000 år 2010 och drygt 12 000 år 2009).

Myndigheten har även under hösten, för första gången, deltagit i Bok- och biblioteksmässan i Göteborg, med en monter och två föreläsningar. Mässan besöktes av drygt 99 000 personer.

3.4 Kostnader per verksamhet

Återrapportering:

Kostnader som avser Skolväsendets överklagandenämnds verksamhet ska särredovisas liksom kostnader för genomförandet av uppdraget om viss central rättning av nationella prov samt förstärkt tillsyn över huvudmännens och skolornas arbete med nationella prov (U2011/6544/GV).

Tabell 17: Intäkter och kostnader per verksamhet, tusentals kronor och procent

(Särredovisning av kostnader avseende Skolväsendets överklagandenämnd återfinns i tabell 23, sid 58 och avseende viss central rättning av nationella prov m m not 19, avsnittet 4.4 Tilläggsupplysningar och noter, sid 71.)

Regelbunden tillsyn	2012	%	2011	%	2010	%
Intäkt av anslag	193 805		174 770		159 184	
Övriga intäkter	2 049		1 298		207	
Summa intäkter	195 854		176 068		159 391	
Summa kostnader	195 854	56	176 068	51	159 391	44,9
Resultat	0		0		0	

Kvalitetsgranskning	2012	%	2011	%	2010	%
Intäkt av anslag	51 786		66 005		101 814	
Övriga intäkter	549		852		134	
Summa intäkter	52 335		66 857		101 948	
Kostnader	52 335	15	66 857	20	101 948	28,7
Resultat	0		0		0	

Anmälningssärenden	2012	%	2011	%	2010	%
Intäkt av anslag	74 860		68 729		65 617	
Övriga intäkter	805		352		84	
Summa intäkter	75 665		69 081		65 701	
Kostnader	75 665	22	69 081	20	65 701	18,5
Resultat	0		0		0	

Tillståndsprovning	2012	%	2011	%	2010	%
Intäkt av anslag	24 187		29 847		28 164	
Övriga intäkter	256		292		50	
Summa intäkter	24 443		30 139		28 214	
Kostnader	24 443	7	30 139	9	28 214	7,9
Resultat	0		0		0	

Summa Totalt	2012	%	2011	%	2010	%
Intäkt av anslag	344 638		339 351		354 779	
Övriga intäkter	3 659		2 794		475	
Summa intäkter	348 298		342 145	100	355 254	100
Kostnader	348 298	100	342 145	100	355 254	100
Resultat	0		0		0	

Tabell 18: Verksamhetskostnader 2012 per skol- och verksamhetsform, tusentals kronor och procent

Skol- resp. verksamhetsform	Regelbunden tillsyn		Kvalitetsgranskning		Anmälning-ärenden		Tillstånds-prövning		Totalt	
	Tkr	%	Tkr	%	Tkr	%	Tkr	%	Tkr	%
Förskole-verksamhet	7 607	3,9	6 123	11,7	6 012	7,9			19 743	5,7
Skolbarns-omsorg	0				408	0,5			408	0,1
Förskoleklass					1 223	1,6			1 223	0,4
Grundskola	114 940	58,7	38 486	73,5	52 150	68,9	10 963	44,9	216 540	62,2
Gymnasie-skola	29 461	15,0	6 852	13,1	11 184	14,8	9 584	39,2	57 081	16,4
Särskola	26 695	13,6			1 962	2,6	1 793	7,3	30 449	8,7
Vuxenutbild-ning	4 149	2,1	875	1,7	1 274	1,7	1 551	6,3	7 849	2,3
SFI	0				229	0,3	552	2,3	781	0,2
Övrigt ³⁵	13 002	6,6			1 223	1,6			14 224	4,1
Totalt	195 854	100	52 335	100	75 665	100	24 443	100	348 298	100

³⁵ Ärenden som är kommunövergripande, specialskolor och utlandsskolor.

Tabell 19: Verksamhetskostnader per verksamhet, fördelade efter om uppgiften avsett fristående eller kommunal huvudman, tusentals kronor och procent

	Kommunal huvudman		Fristående huvudman		Totalt	
	Tkr	%	Tkr	%	Tkr	%
Regelbunden tillsyn	163 627	83,5	32 227	16,5	195 854	100
Kvalitetsgranskning	42 568	81,3	9 767	18,7	52 335	100
Anmälning- s- ärenden	61 016	80,6	14 649	19,4	75 665	100
Tillstånds- prövning	690	2,8	23 754	97,2	24 443	100
Totalt	267 900	77	80 397	23	348 298	100

Samtliga kostnader, så som de redovisas i resultaträkningen, har fördelats på verksamheter och skolformer i tabellerna ovan. OH-kostnaderna är fördelade efter den andel som respektive verksamhet har av de totala direkta kostnaderna. I OH ingår kostnader för huvudkontoret och myndighetens samlade lokalkostnader samt de övriga kostnader och den arbetstid som redovisas på uppgifter som innehåller stöd, administrativa och myndighetsgemensamma uppgifter.

3.5 Organisationsstyrning

3.5.1 Kvalitetssäkring av arbetsmetoder och internt kvalitetssäkringsarbete

Återrapportering:

- *Statens skolinspektion ska redovisa hur myndighetens interna kvalitetssäkringsarbete har bedrivits och resultatet av detta arbete.*

Internt kvalitetssäkringsarbete

Skolinspektionen arbetar med ett processororienterat arbetssätt där processerna styrs och följs upp i syfte att höja effektiviteten och öka likvärdigheten i arbetet och besluten. Processefterlevnaden följs kontinuerligt upp i processerna.

Skolinspektionens kärnverksamhet bedrivs inom fyra processer. Under året har ett arbete startat för att identifiera informationsbehovet mellan processerna. Arbetet har två syften: dels att säkerställa att relevant information inte hamnar mellan processerna, och därför ej omhändertas, och dels att förädla processer med hjälp av information från en annan. Arbetet kommer att slutföras under våren 2013.

Kvalitetssäkring under pågående utredningar sker enligt särskilda rutiner inom de skilda processerna. Varje avdelning ansvarar för att kvalitetssäkringsrutiner organiseras så att en hög likvärdighet och god kvalitet i alla beslut kan säkerställas. I en PM, Riktlinjer för kvalitetssäkring av rapporter och beslut inom tillsynen, finns utgångspunkter för kvalitetssäkringen samt principer och rollbeskrivningar med mera beskrivna. Av PM framgår bland annat att de regionala avdelningarna ansvarar för att kvalitetssäkringsprocessen organiseras så att processens mål kan uppfyllas. Processen innehåller obligatoriska delar som beskrivs i PM. Avdelningens fokus har därför varit att öka processefterlevnaden och i så hög utsträckning som möjligt följa de kvalitetssäkringssystem som finns inbyggda i processerna. Hur dessa ordnas kronologiskt och på vilket sätt det sker bestäms på avdelningsnivå. Här följer några exempel.

Kvalitetssäkring sker såväl förebyggande och löpande som genom efterhandskontroller. Den förebyggande kvalitetssäkringen sker genom exempelvis regelbundna praxisdiskussioner, gemensamma genomgångar och kompetensutveckling. Dessa gäller såväl bedömningar, metod som processefterlevnad. Löpande kvalitetssäkring utförs genom systematiska kvalitetssäkringskontroller under arbetet som exempelvis korsvis läsande och föredragningar. Alla beslut kvalitetssäkras på flera nivåer. Exempel på kontroller i efterhand är att ansvariga chefer tillsammans med avdelningsjurister genomför systematiska stickprovskontroller av beslut och underlag. Ett annat inslag i avdelningarnas samlade kvalitetsarbete är utvärdering av arbetet inom de respektive processerna för att identifiera förbättringsområden.

Andra exempel på avdelningsvisa aktiviteter för kvalitetssäkring är att bedömningsseminarier ordnas med sikte på hur bedömningarna lyfts till processnivå. Vidare insatser för en närmare samverkan mellan tillsyn och anmälningsärenden och insatser för snabbare beslutsfattande med minst bibehållen kvalitet.

Utbildning

Det kvalitetssäkrande arbetet har bland annat bestått av fortbildning av handläggare och inspektörer. Utbildningar har bland annat hållits i utredningsmetodologiska frågor med utbildningar som "Enskilda samtal med barn", "Vetenskapliga metoder i det dagliga arbetet" och "Intervjuer och observationer i tillsyn och kvalitetsgranskning".

Vidare har utbildning hållits för nyanställda medarbetare i skoljuridik, grundläggande förvaltningsrättsliga principer samt offentlighet och sekretess.

Skolinspektionens nya uppgift att utreda ärenden avseende legitimerade lärare har föranlett myndigheten att hålla seminarier på respektive avdelning om lagstiftningen och myndighetens handläggningsrutiner. Syftet med seminarierna har varit att redan inledningsvis säkerställa kvalitet och likvärdighet i myndighetens arbete med dessa ärenden.

I syfte att öka kvaliteten och likvärdigheten i myndighetens arbetsmetoder och bedömningar har myndigheten hållit två heldagsseminarier för alla medarbetare inom kärnprocesserna regelbunden tillsyn, anmälningsärenden och tillståndsprövning.

Seminarierna har bland annat innehållit frågeställningar där medarbetare har fått problematisera och diskutera kring de frågor som uppstår i det dagliga arbetet.

Analyser och PM

Skolinspektionen arbetar kontinuerligt med att ta fram och revidera interna analyser och PM i olika frågeställningar som myndigheten har att hantera i sin verksamhet. Myndighetens ställningstaganden blir genom dessa PM lättillgängliga för alla medarbetare vilket leder till att myndigheten kan fatta likvärdiga beslut.

Forum

Myndigheten har utöver vad som har beskrivits ovan olika forum för den löpande kvalitetssäkringen. Regelbundet genomförs bland annat kvalitetssäkringsforum som gör juridiska tolkningar, skapar praxis gällande tillsyn, kvalitetsgranskning, anmälningssärenden och förvaltningsrättsliga frågor. Forumet har fasta deltagare i form av avdelningsjurister, enhetschefer, inspektörer och handläggare från tillståndsenheten. De fasta deltagarna byts ut varje halvår.

Information till avdelningsjurister

Rättssekretariatet håller en gång i månaden möte med myndighetens avdelningsjurister. Syftet med dessa möten är att rättssekretariatet informerar om nya principiella ställningstaganden, ny lagstiftning, nya avgöranden från domstolar med mera. Vidare ger mötet utrymme för avdelningsjuristerna att beskriva särskilda juridiska problem eller svårigheter som de har stött på i sitt kvalitetssäkrande arbete. Antingen kan frågorna lösas vid mötet eller också tas de om hand av rättssekretariatet för vidare utredning.

3.5.2 Samverkan med Skolverket med flera myndigheter

Återrapportering:

- *Skolinspektionen ska redovisa hur myndigheten samverkat med Statens skolverk, Specialpedagogiska skolmyndigheten, Sameskolstyrelsen samt andra myndigheter och organisationer. Av redovisningen ska framgå hur myndigheten samverkat med Skolverket i syfte att bidra med underlag till arbetet i de nationella råden för gymnasieskolans yrkesprogram.*

Samverkan med Skolverket och Specialpedagogiska skolmyndigheten

Skolinspektion har tecknat överenskommelser med såväl Skolverket som Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM) där de generella utgångspunkterna för samverkan presenteras liksom de specifika områden som identifierats som särskilt viktiga för

samverkan med respektive myndighet. Överenskommelsen med SPSM är reviderad sedan mars 2012.

Under året har Skolinspektionens och Skolverkets ledningsgrupper sammanträffat, dels för att utvärdera och revidera överenskommelsen, dels för att diskutera beröringspunkter inför respektive myndighets verksamhetsplanering. Likaså har Skolverkets och Skolinspektionens rättsfunktioner haft kontinuerliga träffar främst i syfte att säkerställa likvärdigheten i myndigheternas juridiska bedömningar och ställningstaganden i olika frågor. Inom kommunikationsområdet har Skolinspektionen löpande lämnat information till Skolverket inför mer omfattande insatser som kan tänkas påverka den andra myndigheten. Härutöver har samverkan skett kring struktur och registrering av Skolinspektionens beslut i databasen Siris och hur länkning med mera ska ske från Skolinspektionens webbsida. Samverkan har också skett kring myndigheternas omvärldsbevakning, nationella prov och i olika statistikfrågor. Skolinspektionen har ingått i Skolverkets samrådsgrupp för Skolverkets officiella statistik. Medarbetare från Skolinspektionen har av Skolverket inbjudits till och deltagit i olika nätverk och referensgrupper vars syfte är informations- och kunskapsutbyte. Likaså har medarbetare från Skolverket inbjudits att delta i så kallade webinarier där resultaten från Skolinspektionens kvalitetsgranskningar presenteras via webben. Medarbetare från Skolverket ingår i allmänhet i Skolinspektionens referensgrupper för kvalitetsgranskningar.

Samverkan med Specialpedagogiska skolmyndigheten har skett på central myndighetsnivå men framförallt lokalt mellan myndigheternas olika regionala avdelningar. Avdelningarnas ledningsgrupper har sammanträffat för informations- och kunskapsutbyte och medarbetare från Skolinspektionens har inbjudits att medverka i projekt som letts av SPSM. Medarbetare från SPSM har bistått med expertkunskap i Skolinspektionens granskning av mottagande i särskolan. Skolinspektionens regionala avdelning i Lund har tillsammans med SPSM, Arbetsmiljöverket, Länsstyrelsen, Socialstyrelsen, SKL med flera ingått i ett nätverk kring elevhälsa.

Samverkan har också skett systematiskt med både Skolverket och SPSM genom remissförfarande inför viktigare beslut om föreskrifter, allmänna råd, tillståndsprövning med mera. Båda myndigheternas medarbetare har anlitats som sakkunniga i Skolinspektionens olika utvecklings- och granskningsprojekt. Härutöver har Skolinspektionen tillsammans med SPSM varit representerad i Skolverkets samrådsgrupp för handikappolitiska frågor. Myndigheterna samverkar dessutom dagligen i diverse frågor där det behövs utbyte av information i olika sakfrågor.

Samverkan med Arbetsmiljöverket och Socialstyrelsen

Skolinspektionen har även tecknat överenskommelse om samverkan med Arbetsmiljöverket. I enlighet med överenskommelsen har samverkan skett både på central myndighetsnivå och på regional nivå. På central nivå har ett samrådsmöten genomförts för informationsutbyte men också för att hitta beröringspunkter i respektive myndighets tillsynsuppdrag. Gruppens syfte är bland annat att verka för att arbets-

miljöarbetet inom skolområdet beaktas på alla relevanta områden och att vara ett forum för diskussioner om utveckling, forskning och trender inom skolans arbetsmiljö.

Omfattningen av och innehållet i Skolinspektionens regionala samverkan med Arbetsmiljöverket har varierat mellan de olika avdelningarna. I huvudsak har samverkan gällt informationsutbyte och samråd kring risksignaler inom de områden där myndigheternas ansvarsområden tangerar varandra.

En överenskommelse om samverkan finns även med Socialstyrelsen. Denna samverkan har framförallt skett då Skolinspektionen har behövt ta del av Socialstyrelsens expertis i bedömning av medicinska och psykologiska utredningar inför beslut om elevers mottagande i särskolan. Samverkansöverenskommelsen har anpassats till den nya skollagen bland annat. när det gäller samverkan kring Elevhälsan.

Övrig samverkan

Utöver den samverkan som skett med Skolverket, SPSM, Arbetsmiljöverket och Socialstyrelsen har Skolinspektionen haft samråd med Centrala studiestödsnämnden (CSN) och en överenskommelse om samverkan kring gymnasieskolors rutiner för frånvarorapportering har tecknats.

Skolinspektionen har också samarbetat med andra myndigheter och organisationer. Denna samverkan har i vissa fall skett på Skolinspektionens initiativ, under myndighetens ledning. I andra fall har Skolinspektionen ingått i grupperingar som letts av andra, antingen för att delta i ett konkret arbete och bidra med kunskap och erfarenhet eller för att ta del av andras kunskap och erfarenheter inom det egna eller närliggande områden.

Under 2012 har Skolinspektionen inbjudit till eller deltagit i samråd med bland annat följande myndigheter och organisationer:

- Yrkeshögskolan
- Högskoleverket
- DO
- Folkhälsoinstitutet
- Internationella programkontoret
- Referensgrupp med företrädare för fristående huvudmän
- SKL
- Skolledarförbundet
- Lärarorganisationerna
- Elevorganisationerna
- Handikappförbundens samarbetsorgan (HSO)
- Tillsynsforum – nätverk för statliga tillsynsmyndigheter
- Regionala utvecklingscentra (RUC)
- Rektorsutbildningarna
- Forum för levande Historia

Internationell samverkan

Skolinspektionen har haft samverkan med flera institutioner utanför Sverige. Först och främst har detta gällt den europeiska sammanslutningen av skolinspektorat – SICI (The Standing International Conference for Inspectorates). Flera medarbetare har deltagit och medverkat i seminarier som anordnats av de olika medlemsländerna och Skolinspektionen finns också representerad i SICI:s styrelse. Inom ramen för SICI-nätverket har Skolinspektionen tillsammans med de norska, nederländska, och engelska inspektionsmyndigheterna tagit aktiv del i ett samverkansprojekt som syftat till att bidra till utveckling av modeller och verktyg för granskning av demokrati- och värdegrundsaspekter. I maj gjorde Skolinspektionens ledningsgrupp en tvådagars studieresa till Bryssel för besök på den svenska representationen, EU-kommissionen och Cecilia Malmströms kabinett. Härutöver har generaldirektören och inspektionsdirektören deltagit vid den årliga sammankomsten för det nordiska GD-nätverket som hölls i mars i Reykjavik samt deltagit i det nordiska evalueringsnätverkets möte. Skolinspektionen ingår även i ECEC (Early Childhood, Education and Care), ett nordiskt nätverk för förskolefrågor. Skolinspektionen har dessutom tagit emot en rad olika internationella studiebesök.

Skolutveckling i Kambodja

Skolinspektionen deltar tillsammans med SIDA i ett utvecklingsprojekt i Kambodja med fokus på kvalitetssäkring av det kambodjanska skolsystemet. Projektet är ett samarbete mellan Skolinspektionen i Sverige och Ministry of Education, Youth and Sports i Kambodja. Ett Letter of Intent undertecknades redan i september 2011 varefter en förberedande studie, en så kallad Base Line Study, genomfördes. Som ett resultat av studien togs en plan för det fortsatta arbetet fram och i maj 2012 undertecknades ett Memorandum of Understanding. Projektet löper mellan oktober 2012 och december 2015 och finansieras av SIDA. Insatsen är uppdelad på fyra delprojekt. Delprojekten är:

1. Framework for Quality Assurance (QA)
2. Tools for QA
3. Quality Assurance through EMIS (database similar to SIRIS)
4. Capacity development for Quality Assurance (teacher training)

Samverkan med Skolverkets Nationella råd för yrkesprogrammen

I samband med tre olika pågående uppdrag avseende yrkesutbildning har Skolinspektionen besökt, informerat och fört en dialog med Skolverkets nationella programråd. Besöken avsåg samtliga tolv nationella programråd och genomfördes under två veckor under första delen av 2012.

Vid besöken togs i första hand upp om hur Skolinspektionen ska vidareutveckla sina metoder för löpande tillsyn och kvalitetsgranskning i enlighet med vad regeringen har anfört i budgetpropositionen för 2012 i fråga om skolmyndigheters arbete med grundläggande.

En genomgång gjordes av det bedömningsunderlag med delvis nya indikatorer som i metodutvecklingssyfte avsågs användas vid fördjupad tillsyn av skolor med yrkesprogram. Vid detta tillfälle hade metodutvecklingsprojektet ännu inte genomfört sina tillsyner av de 21 skolorna, där en kompletterande fördjupning inriktad mot yrkesprogrammen med fokus på det arbetsplatsförlagda lärandet nu har skett.

Dessutom togs de båda förestående kvalitetsgranskningarna av gymnasial lärlingsutbildning och lärling inom vuxenutbildningen upp.

Ledamöterna i programråden var generellt mycket nöjda med att Skolinspektionen ägnar större intresse för de yrkesprogrammen i gymnasieskolan och de fick också möjlighet att ventilerar olika branschers syn på arbetsplatsförlagt lärande.

3.5.3 Kompetensförsörjning och andra personrelaterade uppgifter

Återrapportering:

- *(3 kap 3§ i Förordning om årsredovisning 2000:605) Myndigheten ska redovisa de åtgärder som har vidtagits i syfte att säkerställa att kompetens finns för att fullgöra de uppgifter som avses i 1§ första stycket. I redovisningen ska det ingå en bedömning av hur de vidtagna åtgärderna sammantagit har bidragit till fullgörandet av dessa uppgifter. (F. 2008:747)*
- *(7 kap 3§ i Förordning om årsredovisning 2000:605) Uppgift ska lämnas om de anställdas frånvaro på grund av sjukdom under räkenskapsåret.*
- *Skolinspektionen ska särskilt redovisa insatser för att säkerställa tillgång till relevant kompetens inom yrkesutbildningsområdet.*

Myndighetens personal

Myndigheten hade 333 tillsvidareanställda den 31 december 2012, varav 41 personer vid årsskiftet var helt tjänstlediga. Könsfördelningen bland Skolinspektionens tillsvidareanställda var 65,0 procent kvinnor och 35,0 procent män. Antalet årsarbetskrafter var 335 under år 2012 (341 under år 2011).

Antalet tidsbegränsat anställda i myndigheten var vid årsskiftet 62 personer, varav 16 med provanställning. Bland de tidsbegränsat anställda var 77,4 procent kvinnor och 22,6 procent män.

Sammanlagt hade Skolinspektionen vid 2012 års utgång 395 anställda (385 vid 2011 års utgång).

Medelåldern för tillsvidareanställda var 46,8 år, varav för kvinnor 46,1 år och för män 48,2 år. Under åren 2012–2016 fyller 27 kvinnor och 27 män 65 år.

Under året började 29 personer. Personalomsättningen var 8,5 procent i gruppen fast anställda (inklusive provanställda) under år 2012 (8,9 procent år 2011).

Myndighetens sjukfrånvaro i procent av tillgänglig arbetstid har under 2012 uppgått till 2,1 procent (1,7 procent år 2011). Trots en ökning från 2011 är Skolinspektionens sjukfrånvaro lägre än andra statliga myndigheters, vars sjukfrånvaro uppgick till 2,9% både 2010 och 2011.

Tabell 20: Sjukfrånvaro i procent av tillgänglig arbetstid åren 2012,2011 respektive 2010

Alder och kön m m	2012	2011	2010
Totalt	2,1 %	1,7 %	1,9 %
Åldersgruppen 29 eller yngre	0,8 %	1,1 %	1,7 %
Åldersgruppen 30-49	2,1 %	1,7 %	2,2 %
Åldersgruppen 50 år eller äldre	2,4 %	1,7 %	1,4 %
Kvinnors sjukfrånvaro	2,7 %	1,9 %	2,1 %
Mäns sjukfrånvaro	0,9 %	1,1 %	1,4 %
Andel av sjukfrånvaron som avser frånvaro under en sammanhängande tid av 60 dagar eller mer	31,7 %	20,9 %	24,5 %

Den största ökningen finner vi bland kvinnor och i åldersgruppen 50 år eller äldre. Andelen långtidsfrånvarande har stigit från 20,9 procent år 2011 till 31,7 procent år 2012, men ligger trots detta fortfarande under genomsnittet för statliga myndigheter vars siffror uppgick till 45,4 procent långtidsfrånvarande år 2011³⁶.

Genomförda åtgärder för kompetens

Attrahera och rekrytera

Skolinspektionen har under 2012 haft ett fortsatt gynnsamt rekryteringsläge med många sökande till varje utannonserad tjänst. Att arbeta i en relativt ung, aktiv och modern myndighet med både viktiga och spännande uppdrag och som fått stort utrymme i media har vid flera tillfällen lyfts fram som särskilt intressant.

Skolinspektionens varumärke har under året stärkts. Myndighetens arbete har synliggjorts i media och vid konferenser för deltagare från skolans värld. Skolinspektionen försöker betona att barnet kommer i främsta rummet vid varje beslut och bedömning.

En slutsats som Skolinspektionen drar efter årets rekryteringsarbete är att myndigheten lyckats upprätthålla sin strategi med en mångfald av olika kompetenser. Myndigheten har nu tillgång till ett kompetensverktyg för Skolinspektionens verksamhet och som kan leverera underlag inför varje rekrytering och som underlättar en jämn fördelning av utredar- respektive pedagogisk kompetens samt juridisk kompetens i hela myndigheten.

³⁶ Regeringskansliet, *Statsförvaltningens utveckling*, Särtryck ut budgetpropositionen för 2013.

Behålla och motivera

Skolinspektionen har på central nivå under året planerat och genomfört introduktions- och fördjupningsutbildningar. Stora utbildningssatsningar har genomförts inom metodområdet. Ett antal likvärdighetsseminarier för all personal har ägt rum.

Beslut finns att starta en grundläggande inspektörsutbildning för alla nyanställda inspektörer. Det är ett omfattande förberedelsearbete som nu pågår och involverar även erfarna inspektörer.

Träffar för olika personalkategorier, som för exempelvis för alla administratörer och alla chefer, sker på regelbunden basis.

Chefsdagar syftar till att ge myndighetens chefer på olika nivåer stöd, utbildning och möjlighet till utveckling i olika ledarskaps- och arbetsgivarfrågor. Aktiviteterna syftar också till att skapa en gemensam syn och forma policies inom myndighetens verksamhetsområde. Insatser genomförs dels individuellt, genom till exempel mentorskap och handledning, dels i grupp vid chefsdagar en gång i månaden samt genom den gemensamma chefsutbildningen för myndighetens chefer.

Insatser för att tillvarata kompetens har genomförts genom att Skolinspektionen under året internrekryterat ett antal enhetschefer i konkurrens med externa sökande, erbjudit ett antal inspektörer att bli internutbildare, och deltagit i internationella samarbetsprojekt med SIDA samt arbetat i nära samarbete med forskare och konsulter.

Myndighetsdagar har genomförts för all personal med fokus på kompetensspridning och erfarenhetsutbyte.

Dessutom pågår arbetet med att tydliggöra olika roller och karriärvägar på Skolinspektionen. Planeringsarbete pågår inför arbetet att stärka upp myndighetens jämställdhetsarbete under nästkommande år.

Utveckla

Utveckling på Skolinspektionen sker kontinuerligt på organisations-, grupp- och individnivå. På organisationsnivå sker ett kontinuerligt förbättringsarbete av våra inspektionsprocesser med hjälp av processutvecklare och processägare, ny praxis utvecklas via forumträffar med Rättssekretariatet, nya IT- stöd system tas fram i syfte att stödja och underlätta arbetet i våra processer. På enhets- och avdelningsnivå görs handlingsplaner för förbättringsarbete med utgångspunkt från kontinuerliga medarbetarundersökningar.

Utvecklingssamtal och individuella kompetensprofiler ligger till grund för den enskilda medarbetarens utveckling i sitt arbete.

För att säkerställa att myndigheten har rätt mix av kompetenser har Skolinspektionen under 2012 utvecklat och färdigställt det tidigare nämnda IT- baserade kompetensverktyget som identifierar all befintlig kompetens i Skolinspektionen samt göra den tillgänglig och sökbar för all chefer och all personal.

Med hjälp av kompetensinventeringsverktyget kan Skolinspektionen tillvarata medarbetarnas kompetens och olika perspektiv med hjälp av deras kompetensprofiler och differentierade roller. Löpande statistik, rapporter och underlag för utbildningsplanering kommer att kunna levereras kontinuerligt. Kompetensgap och kompetensbehov kan synliggöras på kort och på lång sikt. Kompetensverktyget ska fungera som ett strategiskt verktyg för både planering, rekrytering och utveckling.

Åtgärder för kompetensöverföring

Utöver centrala utbildningsinsatser, myndighetsdagar, gemensamma chefsdagar, myndighetsövergripande kvalitetsforum, enhetsmöten och avdelningsdagar har "lärande och utveckling i arbetet" varit en viktig form för kompetensöverföring. Skolinspektionens olika experter och sekretariat har arbetat fram utbildningsmaterial under 2012 som ska användas i den grundläggande inspektörsutbildningen. Genom att nyttja erfarna inspektörer som internutbildare i en grundläggande inspektörsutbildning ökar Skolinspektionens möjligheter med kompetensöverföring till nyanställda inspektörer.

Myndighetens kompetensverktyg är en stor hjälp vid olika typer av kompetensöverföring genom att det underlättar en längre framförhållning vid en identifiering av viktig kompetens som ska ersättas vid en nyrekrytering alternativt pensionering. Specialistkompetens kan identifieras och olika grupper kan skapas med en breddad kompetens för att garantera en mångfald av olika kompetenser.

Med en utökning av personalstyrkan som inneburit en fördubbling sedan 1 oktober 2008 har många erfarna medarbetare fungerat som handledare och stöd till nyrekryterade kollegor. Överföring av de nyrekryterades, ibland mycket specifika, kompetens till erfarna kolleger har också varit viktig. På så sätt har en viktig kompetensöverföring i båda riktningarna ägt rum.

Med hjälp av det nya kompetensverktyget kommer Skolinspektionen även kunna tillvarata och ha längre framförhållning för att ersätta de kompetenser som försvinner inför en nyrekrytering eller med en pensionering.

Insatser för att säkerställa tillgång till relevant kompetens inom yrkesutbildningsområdet

Myndigheten har anställt medarbetare med kvalificerad kompetens inom området det senaste året. Vid eventuell omsättning så kommer Skolinspektionen att rekrytera medarbetare för att säkerställa kompetensen på myndigheten.

3.6 Övrig verksamhet och återrapportering

3.6.1 Skolväsendets överklagandenämnd

Återrapportering:

- *Skolinspektionens ska i årsredovisningen redogöra för verksamheten vid Skolväsendets överklagandenämnd. Av redovisningen ska framgå ärendenas antal och innehåll, vilken skol- eller verksamhetsform de hänför sig till, de beslut som nämnden har fattat samt insatser för att säkerställa en rättssäker och effektiv verksamhet.*
- *En analys av vilka effekter den nya skollagens överklagandebestämmelser har fått för nämndens verksamhet ska också redovisas.*
- *(11 § i Skolinspektionens instruktion) Myndigheten ska i årsredovisningen lämna verksamhetsberättelse och en ekonomisk redovisning när det gäller verksamheten vid nämnden.*

Verksamhetsberättelse

Överklagandenämnden har fått in 531 överklaganden under år 2012 och har under samma period avgjort 519 ärenden. Den slutliga ärendemängden är betydligt högre än 2011 då 264 ärenden inkom till myndigheten. Av årets ärenden har Överklagandenämnden i sin helhet fattat beslut i 62 ärenden under tolv sammanträden och ordföranden i nämnden har fattat beslut i 457 ärenden.

Tabell 21: Antal inkomna överklaganden, inkl procentuell fördelning på skol- och verksamhetsformer respektive antal beslut med redovisning av beslutstyp.

	Skolväsendets överklagandenämnd		
	2012	2011	2010
Inkomna överklaganden	531	264	252
<i>Därav Grundskoleärenden</i>	23%	25%	12%
<i>Gymnasieärenden</i>	13%	30%	55%
<i>Komvuxärenden</i>	17%	16%	22%
<i>Grundsärskola</i>	3%	5%	3%
<i>Förskoleklassärenden</i>	40%	14%	0,4%
<i>Övriga ärenden³⁷</i>	5%	10%	8%
Antal beslut totalt	519	231	212
<i>Därav antal beslut fattade av ordföranden</i>	458	196	176
<i>Avvisade</i>	35%	26%	11%
<i>Avskrivna</i>	11%	13%	9%
<i>Avvisning, Avslag</i>	4%	-	-
<i>Beslut efter prövning</i>	256	141	167
<i>Därav andel avslag</i>	79%	76%	88%
<i>Bifall</i>	18%	23%	12%
<i>Delvis bifall³⁸</i>	2%	1%	-
<i>Övriga beslut</i>	1%	-	0,4%

Beslut om placering i förskoleklass utgör den största ärendegruppen och utgör 40 procent av inkomna ärenden 2012. De näst vanligaste grupperna är beslut angående grundskolan, 23 procent, (till exempel åtgärdsprogram, anpassad studiegång, skolplacering) och kommunal vuxenutbildning, 17 procent. 17 procent av ärendena gällde gymnasieskolan. Övriga sju procent av ärenden består av något mindre kategorier som beslut om mottagande till SFI, beslut om mottagande till Rh-anpassad utbildning, beslut om mottagande av elev från annan kommun, med mera. Överklagandenämnden har bifallit överklaganden i 18 procent av de överklagade besluten. Gällande vissa typer av ärenden, till exempel åtgärdsprogram, är dock ändringsfrekvensen av sakprövade överklaganden omkring 50 procent. När det gäller andra typer av ärenden,

³⁷ Inkomna ärenden som ska behandlas inom en annan myndighet än ÖKN och endast överlämnas till exempel förvaltningsrätten.

³⁸ Gäller de ärenden där ÖKN beslutat att delvis avskriva/upphäva, avskriva/fastställa en överklagan.

till exempel skolplaceringar, är ändringsfrekvensen endast någon procent. Eftersom den senare angivna gruppen till antalet ärenden är mycket stor, blir den totala ändringsfrekvensen tämligen låg.

Tabell 22: Beslut och handläggningstider 2012, 2011 och 2010, dagar.

	2012	2011	2010
Genomsnittlig handläggningstid för beslutade ärenden (dagar)			
Överklagandenämnden i sin helhet	45	35	31
Ordföranden	43	33	25
Nämnden	58	47	59

Överklagandenämndens handläggningstider är vanligtvis inte över två månader och ofta en månad. Principiellt viktigaste besluten fattas av nämnden i sin helhet för att säkerställa en bred belysning av det överklagade ärendet. Det pågår fortlöpande utbildningsåtgärder både för nämndens ledamöter och kansliets personal för att höja rättssäkerheten och effektiviteten. Under 2012 har Överklagandenämnden bland annat anordnat seminarier för nämndens ledamöter och kansli som ett led i kompetenshöjningen.

Under 2012 har Överklagandenämnden arbetat vidare med att utveckla sin webbplats. Vidare har ÖKN i maj 2012 fått ett ärendehanteringssystem installerat. Systemet kommer att underlätta ärendehantering. I vilken grad är för tidigt att nu uttala sig om.

Analys av effekter av den nya skollagens överklagandebestämmelser

Under hela 2012 har det skett en kraftig ökning av ärendeinflödet, vilken till stor del är kopplad till möjligheten att överklaga beslut som före den 1 juli 2011 inte var överklagbara. Det gäller bland annat åtgärdsprogram. Den ökade ärendeinströmningen, som är en fördubbling av antalet ärenden i jämförelse med 2011, har sannolikt också sin grund i att Överklagandenämnden har blivit mera känd genom bland annat bättre webbplats, publicitet i massmedia och informationsinsatser vid seminarier och skolkonferenser.

Ekonomisk redovisning

Tabell 23: Resultaträkning för Skolväsendets överklagandenämnd³⁹ åren 2012, 2011, 2010 respektive 2009.

Verksamhetens kostnader, Tkr	2012	2011	2010	2009
Kostnader för personal	3 624	2 955	3 168	2 631
Övriga driftkostnader	158	92	57	50
Summa	3 782	3 047	3 225	2 681

3.6.2 Europasamarbete, Kvalitetssäkring av yrkesutbildning

Återrapportering:

- Skolinspektionen (den nationella referenspunkten för kvalitetssäkring inom yrkesutbildningen) ska hålla sig informerad om Myndigheten för yrkeshögskolans arbete med dess uppdrag att utveckla sitt förslag till nationell referensram för kvalifikationer (U2010/7770/SV).
- (6§ i Skolinspektionens instruktion) Myndigheten ska utgöra en sådan nationell referenspunkt för kvalitetssäkring inom yrkesutbildningen som medlemsstaterna rekommenderas att utse i Europaparlamentets och rådets rekommendation 2009/C av den 18 juni 2009 om inrättande av en europeisk referensram för kvalitetssäkring av yrkesutbildning.

Skolinspektionen har under året återkommande haft kontakt med Myndigheten för yrkeshögskolan för utbyte av information om hur det fortsatta arbetet med dels en nationell referensram för kvalifikationer, dels med arbetet som nationell referenspunkt för kvalitetssäkring inom yrkesutbildningen fortskrider. Vid denna återkommande kontakt har även Skolverket och Internationella programkontoret varit representerade för att informera om sitt arbete med ECVET respektive Europass. Sammanlagt har sju möten hållits under året.

Under året genomförde Skolinspektionen tillsammans med Myndigheten för yrkeshögskolan, Skolverket och Internationella programkontoret en konferens som riktade sig till politiker, beslutsfattare och centrala tjänstemän på huvudmannanivå. Vid konferensen gavs en allmän information om arbetet inom EU för att stärka yrkesutbildningar samt informerades om de olika verktygen och vilken roll de spelar för indivi-

³⁹ I tabellen redovisas kostnader för nämnden och för nämndens kansli. I årsredovisningen för 2011 gjordes avgränsningen av resultaträkningen till nämndens kostnader.

den såväl som för huvudmannen. Konferensen genomfördes under en heldag och besöktes av cirka 250 deltagare.

I samband med konferensen har Skolinspektionen låtit trycka upp ett nytt informationsmaterial samt publicerat en webbsida. Vidare har Skolinspektionens projektledare också på inbjudan av SKL träffat regionala utvecklingsledare för att informera om EQAVET's kvalitetscykel och kvalitetsindikatorer. Medverkan har också skett i konferensen Stockholm Summit.

Därutöver har Skolinspektionen deltagit vid tre konferenser arrangerade av EQAVET. Projektledaren för den nationella referenspunkten har också deltagit i en tvärkonferens där representanter för de olika verktygen EQAVET, EQF samt ECVET deltog.

4 Finansiell redovisning

Alla belopp redovisas i tkr om ej annat anges

4.1 Resultaträkning

		2012-01-01 – 2012-12-31	2011-01-01 – 2011-12-31
	Not		
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag	1	344 638	339 350
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2	1 155	1 272
Intäkter av bidrag	3	2 106	1 045
Finansiella intäkter	4	398	478
Summa		348 297	342 145
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	5	-249 665	-249 610
Kostnader för lokaler		-20 967	-20 560
Övriga driftkostnader	6	-73 982	-66 569
Finansiella kostnader	7	-165	-245
Avskrivningar och nedskrivningar		-3 518	-5 161
Summa		-348 297	-342 145
Verksamhetsutfall		0	0
Årets kapitalförändring		0	0

4.2 Balansräkning

TILLGÅNGAR	Not	2012-12-31	2011-12-31
Immateriella anläggningstillgångar			
Balanserade utgifter för utveckling		1 120	1 631
Rättigheter och andra immateriella anläggnings-tillgångar		375	752
Summa	8	1 495	2 383
Materiella anläggnings-tillgångar			
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	9	7 931	9 820
Summa		7 931	9 820
Fordringar			
Kundfordringar		36	13
Fordringar hos andra myndigheter	10	5 153	4 844
Övriga fordringar		34	45
Summa		5 223	4 902
Periodavgränsningsposter			
Förutbetalda kostnader	11	7 831	9 021
Summa		7 831	9 021
Avräkning med statsverket			
Avräkning med statsverket	12	-45	5 773
Summa		-45	5 773
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgälden		34 608	28 397
Summa		34 608	28 397
SUMMA TILLGÅNGAR		57 043	60 296
Forts nästa sida			

KAPITAL OCH SKULDER		2012-12-31	2011-12-31
Myndighetskapital			
Kapitalförändring enligt resultaträkningen		0	0
Summa		0	0
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	13	5 726	5 378
Övriga avsättningar	14	1 840	1 369
Summa		7 566	6 747
Skulder m.m.			
Lån i Riksgälden	15	8 915	11 467
Skulder till andra myndigheter	16	6 482	6 673
Leverantörsskulder		11 685	14 326
Övriga skulder		3 912	4 124
Summa		30 994	36 590
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader	17	17 983	16 959
Oförbrukade bidrag	18	500	0
Summa		18 483	16 959
SUMMA KAPITAL OCH SKULDER		57 043	60 296

4.3 Anslagsredovisning 2012

Anslag 16 Utbildning och uni- versitetsforskning 1:2 Statens skolinspektion Ramanslag	Ingående överförings- belopp	Årets tilldel- ning enl. reglerings- brev	Indrag- ning	Totalt dispo- nibelt belopp	Utgifter Not 19	Utgående överförings- belopp
ap 1: Statens skolinspek- tion	31	350 957	-500	350 488	345 971	4 517
Summa	31	350 957	-500	350 488	345 971	4 517

4.4 Tilläggsupplysningar och noter

Inledande kommentar

Skolinspektionen har erhållit bidrag från SIDA för att delta i utvecklande av tillsyns- och kvalitetssystem för förskolan och grundskolan i Kambodja. Projektet kommer att pågå mellan oktober 2012 och december 2015. En redovisningsmodell med avräkning av erhållet bidrag har införts under 2012 för redovisning av projektet.

Redovisnings- och värderingsprinciper

Allmänt

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om myndigheters årsredovisning och budgetunderlag.

Myndighetens redovisning följer god redovisningssed enligt förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring.

Värderingsprinciper – omsättningstillgångar

Fordringar har tagits upp till de belopp varmed de beräknas inflyta. Övriga omsättningstillgångar har värderats till anskaffningsvärde alternativt verkligt värde om detta är lägre än anskaffningsvärdet, om inte annat anges i not.

Värderingsprinciper – anläggningstillgångar

Som anläggningstillgångar redovisas kostnader för utveckling, programlicenser, maskiner och inventarier som har ett anskaffningsvärde om minst ett halvt prisbasbelopp och en beräknad ekonomisk livslängd som uppgår till lägst tre år. Avskrivning sker månadsvis.

Tillämpade avskrivningstider

Utveckling	3-5 år
Licenser	3 år
Datorer	3 år
IT-infrastruktur	5 år
Kontorsmaskiner	5 år
Inredningsinventarier	10 år

Skolinspektionen har, vid bildandet av myndigheten, övertagit anläggningstillgångar både från Skolverket och Myndigheten för skolutveckling. På dessa tillgångar kan i vissa fall avskrivningstiden avvika från ovan angivna och i samtliga fall är då avskrivningstiden kortare.

Värderingsprinciper – skulder

Övriga skulder har värderats till nominellt värde om ej annat anges i not.

Periodiseringar

Beloppsgräns för periodiseringar avseende intäkter och kostnader är 20 000 kr.

Redovisning av sjukfrånvaro

Uppgifter om sjukfrånvaro se avsnitt 3.5.3 Kompetensförsörjning och andra personrelaterade uppgifter i resultatredovisningen.

Ersättningar och andra förmåner

Ledande befattningshavare		
Namn	Ersättning (tkr)	Uppdrag
Ann-Marie Begler, Generaldirektör	1 188	Styrelseledamot Stockholms universitet
Caroline Dyrefors Grufman, Barn- och elevombudet	861	Ledamot i Hälso- och Sjukvårdens ansvarsnämnd
Lars Arrhenius, Barn- och elevombudet	344	Suppleant i Arrhenius förvaltning AB och Plagg Fridhemsplan AB

Generaldirektören innehar förmånsbil, men för övrigt finns inga andra avtalade framtida åtaganden.

Insynsråd		
Namn	Ersättning (tkr)	Uppdrag
Louise Ankarcrona		Styrelseledamot i Sopiahemmets Uppdragsbildnings AB, Beckmans
		- Designhögskola
Peter Fredriksson		- Inga andra uppdrag
Jonas Frykman		- Inga andra uppdrag
Lennart Grosin		- Inga andra uppdrag
Helene Odenjung		Styrelseledamot i Förvaltnings AB Framtiden, ISGR (International School of Gothenburg Region), Rysåsen Fastighets AB, Idrotts- och kulturcentrum Scandinavium i Göteborg AB, KPA Försäkringar AB, West Sweden AB, West Sweden SA och Högskolan i Jönköping
Thomas Rolén		Ledamot i Domarnämnden, Styrelseledamot i SIDA och Pensionsmyndigheten

forts. Insynsråd		
Namn	Ersättning (tkr)	Uppdrag
Mats Pertoft	-	Inga andra uppdrag
Nina Rehnqvist	-	Styrelseledamot Örebro universitet och Statens Beredning för Medi- cinsk Utvärdering
Gunvor Selberg	-	Styrelseledamot B&G Läroverket
Mikael Sjöberg	-	Inga andra uppdrag
Mats Öhlin	-	Inga andra uppdrag

Noter

		2012	2011
Not 1	Intäkter av anslag		
	Utgifter anslag	345 971	340 657
	Minskning av semesterlöneskuld som intjänats t.o.m. 2008	-1 333	- 1 307
	Summa	344 628	339 350
Not 2	Intäkter av avgifter och andra ersättningar		
	Intäkter enligt 4 § avgiftsförordningen	1 015	775
	Intäkter enligt 15 § avgiftsförordningen	73	65
	Ersättning för rättegångskostnader	8	373
	Reavinst såld anläggningstillgång	0	25
	Övriga intäkter och ersättningar	59	34
	Summa	1 155	1 272
Not 3	Intäkter av bidrag		
	Intäkter av lönebidrag	108	545
	Bidrag från statliga myndigheter	1 998	500
	Summa	2 106	1 045
Not 4	Finansiella intäkter		
	Ränteintäkter från räntekonto i Riksgälden	398	445
	Övriga finansiella intäkter	0	33
	Summa	398	478
Not 5	Kostnader för personal		
	Lönekostnader, exkl arbetsgivaravgifter, pensionsavgifter etc.	160 664	161 024
Not 6	Övriga driftkostnader		
	Reaförlust avseende utrangering av anläggningstillgångar	215	104

		2012	2011
forts.			
Not 6	Övriga driftkostnader		
	Ökade driftskostnader består främst av ökade kostnader för konsulttjänster		
Not 7	Finansiella kostnader		
	Räntekostnader från lån i Riksgälden	162	238
Not 8	Immateriella tillgångar		
	IB anskaffningsvärde	4 174	2 354
	Årets anskaffningar	142	2 131
	Årets försäljning/utrangering	-1 698	-311
	UB anskaffningsvärde	2 618	4 174
	IB ackumulerade avskrivningar	1 791	1 164
	Årets avskrivningar	910	834
	Årets försäljning/utrangering	-1 578	-207
	UB ackumulerade avskrivningar	1 123	1 791
	Summa bokfört värde	1 495	2 383
Not 9	Maskiner, inventarier, installationer m.m.		
	IB anskaffningsvärde	24 622	24 427
	Årets anskaffningar	814	431
	Årets försäljning/utrangering	- 7 655	-236
	UB anskaffningsvärde	17 781	24 622
	IB ackumulerade avskrivningar	14 802	10 686
	Årets avskrivningar	2 608	4 327
	Årets försäljning/utrangering	-7 560	-211
	UB ackumulerade avskrivningar	9 850	14 802
	Summa bokfört värde	7 931	9 820
Not 10	Fordringar hos andra myndigheter		
	Kundfordringar SIDA	800	2
	Lönebidrag	11	29
	Ingående moms	4 342	4 813
	Summa	5 153	4 844

		2012	2011
Not 11	Förutbetalda kostnader		
	Hyreskostnader	4 692	4 672
	Övriga förutbetalda kostnader	3 139	4 349
	Summa	7 831	9 021
Not 12	Avräkning med statsverket		
	<i>Anslag i räntebärande flöde</i>		
	Ingående balans	1 036	-1 078
	Redovisat mot anslag	345 971	340 657
	Anslagsmedel som tillförts räntekonto	-350 457	-338 543
	<i>Skulder avseende anslag i räntebärande flöde</i>	-3 450	1 036
	<i>Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag</i>		
	Ingående balans	4 737	6 044
	Redovisat mot anslag under året enligt undantagsregeln	-1 332	-1 307
	<i>Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag</i>	3 405	4 737
	Summa avräkning med statsverket	- 45	5 773
Not 13	Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser		
	Ingående avsättning	5 378	4 071
	Årets pensionskostnad	2 194	2 456
	Årets pensionsutbetalningar	-1 846	-1 149
	Utgående avsättning	5 726	5 378
Not 14	Övriga avsättningar		
	Avsättning avser lokalt avtal om omställningsarbete		
	Ingående avsättning	1 369	894
	Årets avsättning	471	475
	Utgående avsättning	1 840	1 369

		2012	2011
Not 15	Lån i Riksgälden		
	Avser lån för investeringar i anläggningstillgångar.		
	Beviljad låneram enligt regleringsbrev	20 000	20 000
	Ingående balans	11 467	14 692
	Årets amorteringar	-3 721	-5 288
	Under året nyupptagna lån	1 169	2 063
	Utgående balans	8 915	11 467
	Beviljad räntekontokredit	32 000	32 000
Not 16	Skulder till andra myndigheter		
	Leverantörsskulder till andra myndigheter	2 055	2 279
	Arbetsgivaravgifter	4 195	4 235
	Utgående moms	232	159
	Summa	6 482	6 673
Not 17	Upplupna kostnader		
	Upplupna semesterlöner, exkl sociala avgifter	11 030	10 492
	Upplupna löner och arvoden, exkl sociala avgifter	830	423
	Övriga upplupna kostnader	299	642
	Upplupna inomstatliga kostnader	5 824	5 402
	Summa	17 983	16 959
Not 18	Oförbrukade bidrag		
	Bidrag från Skolverket som avser medel för anmälningar till Lärarnas ansvarsnämnd	500	0

Not 19	Finansiella villkor avseende an- slag
	Högst 20 000 tkr får användas till genomförande av regeringsuppdrag (U2011/6544/GV) om viss central rättning av nationella prov. 12 454 tkr har använts för detta ändamål. Högst 15 000 tkr får användas för kostnader för Barn- och elevombudets verksamhet. Kostnaderna för denna verksamhet uppgår 2012 till 13 379 tkr.

4.5 Sammanställning över väsentliga uppgifter

	2012	2011	2010	2009	2008
Låneram					
Beviljad låneram	20 000	20 000	30 000	50 000	50 000
Utnyttjad låneram	8 915	11 467	14 692	18 445	11 263
Kvar av låneramen	11 085	8 533	15 308	31 555	38 737
Kontokrediter hos Riksgälden					
Beviljad räntekontokredit	32 000	32 000	32 000	32 614	8 300
Max utnyttjad under året	0	0	0	0	4 334
Räntor avseende räntekonto hos Riksgälden					
Ränteintäkter	398	445	185	187	59
Räntekostnader	0	0	0	0	4
Saldo	398	445	185	187	55
Avgiftsintäkter					
Budget enligt regleringsbrev	0	0	0	0	0
Avgifter som disponeras av Skolin-spektionen	1 015	775	145	43	1
Anslagskredit					
Beviljad anslagskredit					
- anslagspost 1	10 529	10 156	9 808	9 484	2 428
- anslagspost 2 (avslutad 2010)	-	-	300	300	75
Utnyttjad anslagskredit	0	0	0	0	0
Anslag m.m.					
Utgående reservationer	0	0	0	0	0
Anslagssparande	4 517	31	2 146	21 694	6 347
Framtida åtaganden	0	0	0	0	0
Åtagande med stöd av bemyndigande	0	0	0	0	0
Tilldelade bemyndiganden	0	0	0	0	0
Årsarbetskrafter och anställda m.m.					
Antalet årsarbetskrafter (st)	335	341	341	300	56
Medeltalet anställda (st)	351	354	349	300	197
Driftkostnad per årsarbetskraft	1 029	988	1 026	1 034	1 449
Kapitalförändring					
Årets kapitalförändring	0	0	0	0	-4 719
Balanserad kapitalförändring	0	0	0	0	0

5 Beslut om årsredovisningen 2012

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Stockholm den 19 februari 2013

Ann-Marie Begler

Generaldirektör